

Híd

evangélikus missziói magazin

2012. I. szám

**A válság
lélektana**

**Kiút az
adósságcsapdából**

**Válság, ahogyan
a haditudósító látja**

fókuszban a válság

Életem verseim tükrében

– Túrmezei Erzsébet előadásai

Örömmel adunk hírt arról, hogy az Evangélikus Missziói Központ – Magyar Evangélikus Rádiómisszió kiadta a költő két előadásának hanganyagát két CD-n. Túrmezei Erzsébet a lucfalvai evangélikus gyülekezet meghívásának eleget téve 1979. május 9-én és 10-én verses bizonyágtételekkel, áhítatokkal szolgált. Archiv felvétel, nem tökéletes a hangminőség.

Megrendelhető:

Evangélikus Missziói Központ:

1164 Budapest, Batthyány Ilona utca 38–40.

Tel.: 06 1 400 3057 (munkanapokon 8 és 13 óra között), e-mail: evmis@lutheran.hu

A két CD ára: 1500 Ft

„A megpróbáltatás olyan, mint az erős szél. Mindent letép rólunk, ami letéphető, tehát olyanok látjuk magunkat, amilyenek valójában vagyunk.”
(Arthur Golden)

Tartalom

FÓKUSZBAN A VÁLSÁG

- 3 Fekete hunyor, fülemüle és lazac
- 4 Egy kicsiny magyar valóság
- 6 Körkérdés a válságról
- 7 Vál(t)ság
- 8 Válság, ahogyan a haditudósító látja
- 10 Fenntartható világválság
- 12 A hittel élő ember sosincs egyedül!
- 14 Kiút az adósságcsapdából
- 17 Rendhagyó könyvajánló
- 18 A család válsága
- 20 Az élet választása hozza az áldást
- 22 Kiút a válságból
- 24 A válság lélektana
- 26 Álság, válság, váltság – valóság
- 28 Kárunkra vagy javunkra?
- 30 Tedeum-fordítás * Könyvajánló

ÉLŐ VÍZ

- 31 **Tanúságtétel** – Isten kegyelme
- 32 **Kövessétek hitüket** – Istennel egy életen át
- 34 **Mi pedig láttuk** – Ciprus pedig nincs
- 35 **Anno** – Kerülj a hátam mögé!
- 36 **Hogyan tovább, egyház?** – Szükség kényszerítette új célokkal és szervezettel
- 38 **Új reformáció** – „Ami nem működik egyszerűen, az egyszerűen nem működik.”
- 39 **Belmisszió** – Az örökség
- 40 **Beszélgetés** – Beszélgetés Alexander Faludyval
- 42 **Könyvajánló * Rádiómisszió** – Az Evangélikus Rádiómisszió műsorai
- 43 **Rejtvény * Derű * Éneke az Úr** – Néha úgy érzem
- 44 **Hírek**
- 45 **Imádkozzunk** – Jó reggelt, Atyám...
- 46 **Képes hírek**
- 47 **Evangelizáció** – Budapestre jön a Reménység Fesztivál

A HÍD EVANGÉLIKUS MISSZIÓI MAGAZIN előfizetése egy évre 1600 Ft

Megrendelhető az Evangélikus Missziói Központ elérhetőségein: tel./fax: 06 1 400 3057 (délelőtt hívható), e-mail: evmis@lutheran.hu, 1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38–40.

HÍD EVANGÉLIKUS MISSZIÓI MAGAZIN – Az Evangélikus Missziói Központ negyedévente megjelenő kiadványa. * 2012. 1. szám * Kiadó és szerkesztőség: Evangélikus Missziói Központ, 1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38–40., tel./fax: 06 1 400 3057, e-mail: evmis@lutheran.hu, honlap: <http://misszio.lutheran.hu>, számlaszám: 11716008-20157087 * Felelős szerkesztő és kiadó: Szeverényi János, e-mail: janos.szeverenyi@lutheran.hu, www.szeverenijanos.hu, tel.: 06 20 824 5463 * Munkatársak: Balog Eszter, Bencze Imréné, Dankuné Tóth Éva, Erdészné Kárpáti Judit, Fehér Charlotte, dr. Garádi Péter, Kis Ferenc Balázs, Kovács László, Kóháti Dorottya, Szeverényi Jánosné * Grafikai tervezés, tördelés: Perl Andrea, Perl János (Kreatív Flotta Stúdió) * Nyomdai kivitelezés: Pauker Nyomdaipari Kft. * HU ISSN 1787-5749 * Egy szám ára 400 Ft, előfizetési díj egy évre 1600 Ft * Megrendelhető a kiadónál. Az Evangélikus Élet hetilapban elhelyezett példányok ingyenesek. Adományokat kérünk és elfogadunk.

Fekete hunyor, fülemüle és lazac

Azon nincs mit csodálkozni, ha az Isten nélkül élő ember a jót rossznak tartja, és a rosszat jónak. Igen, ez a válság lényege: az ember megbontja az „örök rendet”, és kiszolgáltatottjává válik döntéseinek. Ennek issza keserű levét a nyugati „keresztény” kultúra. A világ folyamatos válságban van a bűneset óta.

Számunkra, keresztyének számára az izgalmas kérdés az, hogy nálunk, az egyházban mi a helyzet. Érzékelhető-e a válság? A Szentírásban olvashatunk a világ és az egyház viszonyáról, harcáról vagy éppen tragikus hasonulásáról. Akkor van baj, vagyis válság az egyházban, ha a világ gyakorol rá hatást, és nem fordítva. Az egészséges keresztyénség a világban ellenkultúrát képvisel; a Mester szavai szerint a föld sója, a világ világossága.

Luther kettős kormányzásról szóló tanítását értik félre azok, akik úgy gondolják, hogy nincs helye Isten hitvalló gyermekeinek és az általuk képviselt tanításnak a világban, a döntéshozó testületekben, intézményekben, oktatásban, egészségügyben. Jézus azért jött, hogy beoltsa a világot az élet fájának szemével; mert úgy szerette ezt a tőle elfordult, lázadó, istentelen világot, hogy életét adta érte, hogy senki el ne vesszen (Jn 3,16).

Az Örökkévaló a teremtés által is szól hozzánk. Három csodára hívom fel az

olvasó figyelmét: a télen is virágzó hunyorra, az éjszaka éneklő fülemülére és az árral szemben úszó lazacra.

A képen látható fekete hunyor (*Helleborus niger*), melynek egyik népi elnevezése Krisztus-virág, a Missziói Központ cinkotai kertjében nyílik évről évre. Akkor, amikor minden más növény alszik már, megdermed. December közepétől (a fotó 2011. december 30-án készült) a hideggel, faggal, hóval dacolva, az életet hirdelve virul ez a csodás kis növény. (Egy leírásban azt is megtudhatjuk a hunyorról, hogy sok más gyógyhatása mellett a dühöngésre is gyógyírként szolgál...)

A fülemüle, csalogány (*Luscinia megarhynchos*) éjjel is énekel májusban. A természet rendje általában az, hogy amikor virradni kezd, a fény hatására zendülnek énekre a madarak.

Első szolgálati helyemen, Gerendáson, a plébániakertben – egy testvéri beszélgetés közben – hallottam először ezt a különös madárdalt. Ez a kis madár a képzőművészetben a mennyország ábrázolásain a lélek örök boldogság utáni vágyának megtestesítője.

Természetfilmekben láthatjuk a lazacok (*Salmo salar*) különös vándorlását erős sodrású folyókban, patakokban, akár vízesésben is felfelé.

„Nem tudtuk, hogy lehetetlen, ezért megcsináltuk” – olvastam valahol.

A keresztyénség élete a lehetetlenről szól, amely a mindennél nagyobb Úr által lehetségessé, megvalósíthatóvá válik.

Igen, Krisztusban lehet télen virágozni, éjszaka énekelni és árral szemben úszni.

• SZEVERÉNYI JÁNOS

A rendszerváltás után belevetettem magam a küzdelembe, hittel, lelkesedéssel: építsünk tanját, tartsunk állatokat, műveljük az Isten-áldotta földet! Itt a szabadság kék madara!

Gyerünk bele a közéletbe, álljon fel újra a kisgazdapárt! Családi hagyatékként mindjárt megkaptam az elnöki széklet, úgymond: „Nagyapád volt az utolsó elnök, legyél méltó utód!” Büszkén álltunk a búzakalász hímezésű nemzeti lobogó alá, zászlónkon az ISTEN, HAZA, CSALÁD felirat

Egy kicsiny

Nem ítélni akarok, nem is az én tisztem, de annyira fájnak azok a dolgok, amiket tapasztalok az embereken, akik azt hirdetik, hogy a Krisztus Jézus elhívta őket erre a csodálatos szolgálatra. Még csírájában sem tudom felfedezni rajtuk az Úr jellemvonásait. Olyan nehéz azt feldolgozni, hogy amit az Úr elvetett itt nálunk, azzal ez történik, a vallásosnak mondott emberek tapodják az Úr vetését.

Saját kis gazdaságunkat azért sikerült felépítenünk, az Úr kegyelméből, tényleg a semmiből. Nem is tetszett ez a szeretet övezte munka, ez az apró léptékű, de folyamatos gyarapodás e világ Fejedelmének. Amikor már viszonylagos nyugalomban haladt gazdaságunk kicsiny csónakja az élet tengerén, a nagy európai tenger felől nagyon hideg szelek kezdtek fújni. Kezdet-

a fészekrakás fárasztó örömeit meghagyja az őshonos „palimadaraknak”, majd mikor ezek el-, vagy kikészülnek, az elkészült fészket lefoglalja, hajléktalanra teszi őket. Honi palimadárkaink már azt sem tudják, hol keltsék ki fiókáikat. Mindent rákényszerítenek a helyiekre, belelapozol az újságba, ragad a szennytől, bekapcsolod a tévét, a rádiót, ömlik rád a mocsok. Nem tudod biztonságban gyermekeidet, családodat, nemzetedet, minden, ami nekünk érték, érzelm, nekik lesajnált gyötrelme. Ez a halál illata, a Sátán lehelete. A nagy európai tenger, a népek tengere, elláposodva, bűzös mocsárrá válva ontja magából mérges gázait, megmértelyezve emberek millióinak életét. Mit eszik, mit iszik a ma embere, a ma gyermeke, milyen szellemi táplálékot vesz magához, ki fog példát mutatni nekik? Íz- és illataromákat eszünk színező- és adalékanyagokkal fűszerezve. Méreganyagokhoz szoktatják

Íz- és illataromákat eszünk színező- és adalékanyagokkal fűszerezve. Méreganyagokhoz szoktatják a ma gyermekét, olyan ez, mint a kábítószer, csak lassabban dolgozik.

lengedezett, rendezvényeinken a KENYÉR, a BOR és a BIBLIA a fő asztalon mindig helyet kapott. Elkezdődött valami csodálatos. A lelkésszel együtt próbáltuk Isten országát építeni, érezni lehetett azokat a pillanatok, amikor az Úr azt mondja: „Evezetek mélyebbre”. Aztán a lelkész testvért kiebrudalták.

ígérték, hogy az évtized végére már akár gőzhajónk is lehet. NEM LETT. Minden kikötőnk kifosztották, kirepítették az általuk annyira dédelgetett szabadság kék madarát. Fura egy madárka ez, nem őshonos. Mindig a hamisan fénylő világtítótornyot keresi, ahonnan repülési útirányát kapja. Fészeklakó, de

ben még reménykedtünk, hogy a kis csónakból egy kisebb méretű bárkát építhetünk. Azt

a ma gyermekét, olyan ez, mint a kábítószer, csak lassabban dolgozik.

Két-három évtized alatt a mammonimádó globáltőke szétverte a családokat. Valóítsd meg önmagadat! – ez az új jelző. Él a manak, élvezd az életet, nem kell azt előre tudni, este hol fekszel, ki mellett ébredsz reggel, celebjünk is így csinálják. Család? Hogy valakiért, valakikért hozzak áldozatot? Gyermekszülés? Akkor inkább szingli lét; hová lenne az alakom, a karrierem? A XXI. századi ember a HOMO ZOMBI. Van füle és

magyar valóság

szeme, mégsem lát, hall semmit. **A nagyüzemi termelés mintájára előállítottuk a nagyüzemi embert: nincs vele gond, mert gondolkodás nélkül eszik, iszik mindent, amit elé teszünk.** Gátlástalanul eltapossa a másikat, lélektelenül kihasználja embertársait. „Globál kapitány” beárnyékolja Isten és ember közt a teret.

Az ún. „módszerváltás” óta mezőgazdasági vállalkozók vagyunk, állattartással és növénytermesztéssel foglalkozunk, ennek a jövedelmezősége a nullával egyenértékű. Globál kapitány pontosan tudta, hova kell nyúlnia, hogy az országot, a nemzetet szétzilálja, amikor a mammontól búzló mocskos kezét a vidék Magyarországra, a nemzet ütőerére tapasztotta. A földműves embereket elszakította földjüktől, megélhetésüktől, létbizonytalanságot, jövőtől való félelmet oltott beléjük. A nemzetmegtartó vidéki

életforma, a falu romokban hever, lakói rettegnek a mindennapoktól. A fiatalok jövőkép nélkül élnek a mának. Nem ismerik fel az értéket, nincs, aki példát mutasson nekik. Az egyén minden krisztusi értéket, alapot nélkülöz, lóg a levegőben, önmagát sem tudja irányítani, nemhogy családot alapítson, példát mutasson. A gyerekeknek oktatni kell, hogy mi a szerepe a családban az anyának, az apának. De a meg nem élt családi érzéseket, érzelmeket nem lehet a gyermeki szívekbe plántálni. Az egyént kellene krisztusi alapokra helyezni, szembesíteni, tükröt tartani elé, lerántani a szemérről azt a rózsaszín fátylat, melyen keresztül láttatja e világ fejlődeme vele a világot. Itt jönne az egyház feladata. **EZ AZ IGAZI MISSZIÓ!** Ennek a mesterkéltné, mammonimádó világnak be kell mutatnunk az élő KRISZ-

TUST! Szeretet csak egyfajta van, a mindent elsöpörő, legyőző krisztusi szeretet. Ezt sajnos nem képes hirdetni a ma egyháza sem. Ha egy gyülekezeten belül az „apró széndarabok” között mély szakadék tátong, nehezen fog lángra lobbanni az „ol-

Elkészítünk egy juhaklot, benne élő juhokkal, ahol be tudjuk mutatni a „Bárányt, az Ajtót, az Aklot”, magát Jézust.

tár”. **Az igazi tűz, amelyben a széndarabok egyesülnek, akiket Jézus szeretete, mint a fűjtató, táplál.** Az ilyen gyülekezetre odafigyel a környezet, vonzza őket a melegség. Az egy-

háznak nagyon fontos feladata lenne kilépni a saját kereteiből.

Szeretnénk kialakítani a tanyánkon olyan helyet, ahol a hozzánk betérők kedves fogadtatásban részesülve, mint egy túrán, „végigmehetnének” jó pár példázaton! A János szerinti evangéliumra, az „Én vagyok” – mondásokra épülne a körutazás. Pl.: „Én vagyok a Jó pásztor”: elkészítünk egy juhaklot,

benne élő juhokkal, ahol be tudjuk mutatni a „Bárányt, az Ajtót, az Aklot”, magát Jézust. Ez nem egy szokványos gasztronómiai kirándulás lenne, hanem mély, lelki, igékkel megtöltött túra. Az Úr kezébe szeretnénk letenni az életünket, az egész tanyasi gazdálkodásunkat, ezen keresztül bemutatni az Ő országát!

• MAMi

Körkérdés a válságról

Sokáig az információk szabadabb válásával, konkrétan a nyugati videoklipekkel magyaráztuk azt, hogy összeomlott a kommunista rendszer, beköszöntött az általános politikai, gazdasági szabadság. Lehet, hogy ebben van némi igazság, a felénk áradó információmennyiség, a lehetőségek tárháza, az áttekinthető összefüggések mennyisége olyan hatalmasra duzzadt, hogy az ember, akinek napja továbbra is csak 24 órából áll, képtelen kezelni mindezt, eligazodni, támpontot találni. A politikai, gazdasági vezetőknek is kicsúszott a kezéből az irányítás, a nagyravágás azonban minden szinten megmaradt. **Vissza kell térni a szűkebb közösségekhez, keretekhez** a várható szűk esztendőkből. S ha a gazdaság nem is, talán a hit és a tudatosság növekedni fog.

Próhla Gergely, a Magyarországi Evangélikus

Egyház országos felügyelője

Mindennek egy oka van. Nem akar az emberiség visszatérni Teremtőjéhez, a Szentháromságához. Ebből jön minden

nehézség (abortusz, éhezés, gazdasági válság stb.). Az egyetlen kiút Krisztuson keresztül lehetséges.

dr. Csókay András idegsebész

Válság – világ, vétek, vihar, vész, vég

Válságra: vagyok, aki vagyok; veletek vagyok

Válságban: vár

Válságból: váltság – vér

Válság? – VILÁG VILÁGOSSÁGA!

Bakay Péter cigánymissziói referens

A válság örömhír, mert fordulatot hozhat.

Hogy építő vagy romboló fordulat lesz-e, ez attól függ, KIRE nézünk!

Bakay Beatrix evangélikus lelkész

Hiszem, hogy van válasza a jó Istennek a mai kor kérdéseire! Hiszem, hogy az, aki megajándékozott bennünket a szánkkal, a fülünkkel, az képes érthetően szólni is hozzánk, kiutat mutatni a világunkat sújtó megannyi krízisből. **Biztos, hogy van tovább!** Hiszem, hogy egyéni, de közösségi létünk sem sodródott végérvényesen zsákutcába, az, aki a semmiből életet adott nekünk, az

képes is továbbvezetni bennünket a történelem kanyargós útjain.

A mai kornak arra lenne szüksége, hogy megrázó erővel megszólaljanak az Isten szeretetében, áldott jelenlétében megújult „álomlátók”, és hitelesen, az Isten akarata szerinti holnapot ne csak élénk tárják, hanem kitartó, alázatos, bölcs tanításukkal annak megvalósítására buzdítsanak is bennünket. **Istentől kapott hegyeket mozgató erejükkel lelkesítsenek, hogy merjük vállalni az utat**, a verejtékes munkát, mely Isten országába vezet!

Böjtye Csaba szerzetes

A napjainkban nyilvánvalóan is észlelhető válság számomra az IGE tükrében jelzés egy világkorszak, az „utolsó idők” bekövetkezéséről (vö. Mt 24,25).

Ezért a gazdasági-társadalmi eseményeket látva gyakran a jövőtől való aggodalom, félelem tölt be. Nehéz felismerni, hogy nemcsak külső körülményeim, de *belső emberem is válságban van*, és itt is szükségem van külső segítségre.

Ha ezt belátom, rászorultnak látom magam, segítséget kérve könyöröghetek, hogy **Jézus Krisztus legyen életemben, ezekben a nehéz időkben a „VÁLSÁGKEZELŐ”,** aki „*gazdag létére szegénnyé lett értetek, hogy ti az ő szegénysége által meggazdagodjatok*” (2Kor 8,9).

dr. Bonnyai Zoltán,

a Szent István Egyetem Környezettechnika

Tanszékének egyetemi adjunktusa

Ha valaki már átélt földrengést, a szó legszorosabb értelmében megrázó élményekről beszél. Érdekes, hogy nemcsak a rázkódó épületekben tartózkodók számolnak be erről, hanem azok is, akiket lakott területen kívül ér a természeti katasztrófa. Bizonyára azért van ez így, mert a föld, a „biztos talaj” a megingathatatlanság, a biztonság egyik legmélyebben bennünk élő jelképe. Ha tehát reng lábunk alatt a föld, megrendül a biztonságérzetünk, és ez nagyon félelmetes élmény.

Vál(t)ság

A szeizmológusok azért kutatják a földrengések természetét, hogy egyre pontosabban és megbízhatóbban jelezhessék előre ezt a katasztrófát. Gazdasági és politikai elemzők már jó ideje előre jelezték azt a válságot, amely egyre inkább ingataggá teszi biztonságérzetünket. Vészharangkongatásuk nem bizonyult vaklármának. Még ennél is nehezebb megélnünk azt, hogy egyéni és közösségi életünkre is egyre gyakrabban a lelki válság, földindulás félelme és fájdalma borul.

Bizonyára meglepő, hogy a „válság” kifejezés pozitív jelentést is hordoz. Egy internetes értelmező szótár ezt írja: „A válság eredetileg a beteg életveszélyes állapota, amely ponton a betegség válaszúthoz ér: a gyógyulás lehetséges, a beteg válságos állapotban van.” Minden válság egyszersmind válaszút is, hiszen a választak valamelyikén el kell indulnunk.

A környezeti, politikai, gazdasági, közösségi és egyéni válságból kivezető utakat már sokszor és érthetően fölvaolták számunkra a szakértők. Éppen elegendő információ és tudás áll rendelkezésünkre, hogy a válságból kilábaljunk, és mégis egyre inkább belegabalyodunk válságainkba, mint a légy a pókhálóba.

Azt tapasztaljuk, hogy a józan helyzetfelmérés diagnózisából fakadó „ész, erő és oly szent akarat” valóban átoksúly alatt roskadozik.

A kedves Olvasó most bizonyára azt gondolja, hogy a „válság” szó morzsányi pozitívumának reménységétől is meg szeretném fosztani. Valójában pedig csak a válaszút reménységének hamis irányát, vakvágányát szeretném elkerülni! A gazdasági, pénzügyi, egyházi, közösségi és egyéni válság megoldásának kulcsa ugyanis nincs a kezünkben. Istentől és ennek következményeként egymástól elrugaszkodott szívünket, mozgatórugónkat megváltoztatni nem áll hatalmunkban. Sokféle válság válaszútján állva egyetlen reményünk az az Út, Akit Isten küldött hozzánk és értünk. Egyedül a

föltámadt és élő Krisztusnak van hatalma és irgalmas szeretete arra, hogy váltót állítson bennünk. Ha végre szívünk mélyén nem reng a föld, szilárd talajon állunk, akkor talán apró lépésekben, de biztosan elkezdenek oldódni válságaink fojtogató kötelei. És talán éppen a válságban érint igazán mélyen a váltság..

• KOVÁCS LÁSZLÓ

Azt mondja, már nem fél semmitől. Sem háborús övezetben, sem itthon. Alig várja, hogy visszatérjen Líbiába, Kadhafi egykori országába. Marosi Antal gyilkossági nyomozóként kezdte pályáját. 1988-tól rádiós riporter; a magyar állami közszolgálati rádió újságíróiskolájában a tényfeltáró újságírás műfajában munkásságát tanítják.

Válság, ahogyan a haditudósító látja

Ma az MTI Hírcentrum különleges helyzetekre szakosodott tudósítója, aki „oda megy, ahol lőnek”. Egy cikk válságutazónak nevezte. Koszovóból jelentkezett először haditudósítóként. Azóta érzi, tudja, a Jóisten erre a hivatásra szánta. Látja azt, ami sokszor maga a pokol. Járt az öbölháborúban, Macedóniában, Izraelben, Irakban, Tunéziában, Libanonban. 2011-ben háromszor utazott el Tunéziába és Líbiába, hogy az „arab tavaszról” tudósítson. A leghosszabb időt Miszrátában – a négy hónapig körülfalazt, szétlőtt líbiai városban – töltötte. Könyve *A szabadság ára* címmel karácsony előtt jelent meg. Először arról kérdeztem, mit ért a mindannyiunkat beborító válság alatt?

A válság valamilyen egyensúlynak a megbomlása. Egy gazdaság, egy társadalom normális működésének a felborulása. Ha így nézzük, negatív fogalom. De a válságnak, mint egy korábban fennálló folyamatot lezáró és új szakaszt indító jelenségnek már

lehetnek jó következményei. Szeretek elutazni olyan helyekre, ahol nagyfokú tisztánlátásra van szükség. Állást foglalom nem kell, amikor tudósítani megyek, viszont minden felet meg kell hallgatni. Ne érjen az a vád, hogy egyoldalú vagyok. Az újságírókat gyakran fel akarják használni arra, hogy képviselje valamilyik oldalt. Behúznak magukba ezek a válságok. A háború több mint válság, az már a válság utáni állapotot.

Mennyire együttműködők az emberek egy európai kis ország tudósítójával, például Líbiában?

A legnagyobb mértékben azok. A könyvemben is írok arról, hogy nem fogadták el a pénzt a benzinkútnál, az étteremben sem engedtek fizetni. Örültek, „milyen jó”, hogy eljöttünk és elmondjuk a világnak, mi történik az országban. *Kadhafi* (Moammer Kadhafi líbiai katonatiszt, forradalmár, diktátor. 2011. október 20-án elfogták Szurt városában. Röviddel később a bukott diktátort tisztázatlan körülmények között megölték.) ezzel szemben börtönbe csukatta a külföldi újságírókat. Mindig megkérdezzük: miért jöttem? Hiszek abban, hogy azzal, ha

Találkozás Marosi Antallal

megmutatom ezeket az országokat, a konfliktusokat, valamennyire helyükre kerülnek a dolgok. Nem csak ott, náluk, hanem itt, nálunk is. Mi el sem tudjuk képzelni, milyen küzdelmeket vívnak, milyen nehézségeket élnek át emberek.

Mennyiben „tavasz”, megújulás, kezdet véleménye szerint az „arab tavasz”?

A hitnek valamiféle újjászületése, hangsúlyosabbá válása az, ami a felkelések mögött van. Líbiában az „Allah hatalmas” felkiáltással mennek a férfiak a harcra. Hisznek benne és meghalnak érte, nyugodtan halnak meg. Úgy kell lennie az életüknek és a haláluknak is, ahogyan Allah akarja.

Kik a válság legnagyobb vesztesei?

A nők büszkék, ha a férjük, fiaik, bátyjaik meghalnak a szabadságért. Nem érzik magukat vesztesnek sem ők, sem a férfiak, akik meghalni mennek. Nem válságként élik meg a sorsukat. A hit újfajta átértékelése zajlik, ez a „rügysző félhold” időszaka. Nemcsak a mecse-

tekben imádkoznak, hanem minde-
nütt, ahol alkalmuk van rá. A mártírok
vére a mennyországba jut, ebben hisz-
nek. Tanúja voltam, amikor *Khomeini*
ajatollah (volt iráni vallási vezető) uno-
kája az egyik ötcillagos teheráni szál-
lodában imádkozott. Még a szakács is
kijött a konyhából, otthagytott min-

hanem szívvel teszik. Belülről jön. A csa-
lád és a vallás kerete tarja meg őket.

A vallás az oka annak is, hogy nem válságként élik meg, ami éri őket?

Közvetve vagy közvetlenül, de igen.
Líbiában például vallási tilalom miatt
nincs kamat. Annyi pénzt kapsz vissza a

kusabbak. A családok összefognak, ha baj
van. Komolyan veszik, hogy számot kell
adniuk az életükről. És az is fontos, hogy
mit mond az imám a mecsetben.

Nagy a kontraszt, amikor visszatér a haditudósító egy háborús hely- színről? Miért jó válságutazónak lenni?

Azért jó elmenni a válságokba,
Koszaróba, Libanonba, Gázába,
Miszrátába, Hebronba, mert még
mindig hiszem – ennyi út után
–, ha megírom, lefényképezem
az ottani életet, abból nagyon
sokan tanulhatnak itt. Lega-
lábbis tanulhatnának, hogy
mennyivel könnyebb nekünk
még mindig. A sok-sok szen-
vedés, tragédia között józan-
nak kell maradni. Úgy kell visz-
szaadni mindent, hogy közben
ne éljek vissza a kiszolgáltatott
helyzetükkel. Az újságíró nem
katasztrófaturista. Akkor jött
ez az életemben, amikor itt
volt az ideje. Amikor a Jóisten
késznek tartott rá, „elvégez-
tette velem az iskolákat”. Ak-
kor engedett el, amikor tudta,
hogy vissza is fogok jönni, és
alkalmas vagyok arra, amilyen

dent, hogy tanúja lehessen. Valami
olyan földöntúli ereje volt ennek a
szertartásnak. És Iránban 60-80 millió
ember tudna ilyen csinálni.

Irigylésre méltó hit. Mi adja bele a lelket, a tüzet?

Allah! Egy sor olyan ünnepük van, ami
megerősíti őket. Naponta ötször imád-
koznak. Az öreg miszrátai ügyvéd, Musz-
tafa pontosan tudja, hogy mikor kötelező
imádkozni. Elmegy, imádkozik, majd
fogadja tovább az ügyfeleket. Addig a tíz
percig ő Allahal van együtt. Nem divat-
ból. Kötelezően, de nem megszokásból,

bankból, amennyit betesz, és csak
annyit kell visszafizetned, amennyi hi-
telt felvettél.

A mi válságunk ezzel szemben na- gyon is a pénzről szól. Mit rontot- tunk el mi, nyugati, európai em- berek?

Európa nemcsak gazdasági, hanem főleg
erkölcsi válságban van. Nincs becsülete
az adott szónak. Elvesztettük az érté-
keket. Nálunk a bíróságnak kell rendet
tennie, mert a megírt szerződéseinket
sem tartjuk be. A világ másik részén nem
írogatnak szerződéseket, sokkal prakti-

feladattal megbízott. Hírvivőnek tartom
magam; ez a dolgom.

Másnak látja az Istent?

Őt érzem, amikor felrobban egy rob-
banószerrel teli kocsis, és nem lesz semmi
bajunk a társammal. De nemcsak akkor,
hanem amikor a sok nehézség és meg-
próbáltatás közepette egyszer csak elin-
dul az ember keze, és elkezd írni. A fo-
tóim is (*Ott és akkor* címmel Marosi Antal
dokumentumképeiből fotókiállítás nyílt
2011-ben) a Jóisten segítségével készül-
tek.

● KÓHÁTI DOROTTYA

Fenntartható világválság

A sajtó tele van ilyesféle környezetvédelmi cikkekkel: „Naponta több mint egymillió műanyag szatyor kerül szemétdombra Magyarországon. Az áruházi zacskókat átlagosan húsz percig használjuk, lebomlásuk viszont 400-500 évig tart. Az ország szemétermelése 1991 óta rendre két-három százalékkal nő, évente több mint négymillió tonna szilárd háztartási hulladék keletkezik. A féktelen fogyasztói társadalom szemete.” (Willin-Tóth Kornélia) Mások a fölmelegedésről írnak, a Golf-áramlat esetleges leállításáról, a tengerszint emelkedéséről, a sivatagosodásról, az egyre drámaibb víz-, energia- és élelmiszerhiányról. **A környezetvédő cikkek kulcsszavai a „fenntartható fejlődés”, a „környezetbarát termékek”, a „környezettudatos emberek és cégek”, a „több törődés a bolygónkkal”, a „tudatos fogyasztás” és hasonlók. Rövid távon egy sem derülátó. László Ervin szerint a Föld mai életföltételei tíz éven belül alapjaikban változnak meg, az emberiség – ma 6,5 milliárd lélek – 40–80 százaléka elpusztulhat.**

A cikkek sok fontos ismeretet hoznak felszínre, de hogy a lényeghez jussunk, magához az illetékeshez kell fordulnunk. Kedves Mr. Világválság, megenged néhány kérdést? Parancsoljon! Nyitott vagyok, mint a társadalom. Létezett korábban ilyen, a földi életet fenyegető veszély? Nem. Mi az, ami új a középkorhoz, az ókorhoz, a kőkorhoz képest? Remekművünk, Gazdaságkor. Miben különbözik elődeitől? Okos, tudományos, demokratikus, ésszerű. **Istentagadó? Világválság úr vállat von: Naná!** Közelebről ez mivel jár? A gazdaságot fölszabadítottuk előbb a vallás, aztán a kultúra, a nemzetieskedés, az ásatag és álszent erkölcs csószködése alól. Elyelt minden egyebet? Jót tett velük. Hogyan? A civilizáció – a működésszervezés dologi rendszere – demokratikusan helyre tette a kultúrát: ami eddig a gazdagoké és a művelteké volt, ezután mindenkié. A sajtó s újabban a tévé által? Például a tévékloákából ömlő szemét az kultúra? Miért ne? Miért igen? A fejlődésért. Mi a fejlődés? A tudomány és a technika szakadatlan megújulása. Az ember is fejlődik? Igen, egyre tovább és egyre jobb anyagi

körülmények között él. Egyre magasabb szinten elégit ki egyre silányabb igényeket? – kérdezem Buji Ferencsel. Mire a válasz: Ha úgy tetszik neki? Gazdaságkor a szabadság világa.

Nemesedhetünk is? – faggatózom tovább. Magánügy, racionálisan és gazdaságilag értékelhetetlen. Mire jó a tudomány és a technika szakadatlan megújítása? Egyre több és jobb termék előállítására. És az mire való? A fogyasztók kielégítésére. Honnan tudják, hogy mi kell nekik? A fejlődéstől. És annak mi az értelme? A haszon szüntelen növelése.

Mi a ha-

szon? Pénz. Mi a pénz? Az, amire a javak bármikor átválthatók. A pénz tehát egy elv? Úgy is mondhatjuk. Ígéret? Nevezhetjük az üzletfelek közti bizalomnak. Átváltható rá az alkotás is? Persze! A természet is? Miért ne. A hűség is? Mi tagadás. Az igazság is? Szárazon megdörzsöli a kezét: Mi az igazság? – minden relatív, kérem. A pénz is relatív? A maga módján. Ho-

gyan? Úgy, hogy a termékek állandóan avulnak és romlanak, a pénz egyre értékesebb lesz. Miért? A kamatos kamat révén. Ké a pénz? Mindenkié: az államé, a dolgozóké... Közbevágtam: Mind el van adósodva. Ne szakítson félbe: az üzletembereké, a cégeké... Annak jut a legtöbb, aki a fejlődés legbuzgóbb előmozdítója, tehát búzát termel, tudást? No, nem. Igaz, hogy a legkevesebb az alkotónak-termelőnek jut, a legtöbb a spekulánsoké? Igaz – de nem tilos, ráadásul mindenki megél, az üzletemberek jótékonyak. Ők irányítják a világgazdaságot, a politikát, a közvéleményt, a tudományt? Miért ne, ha egyszer az ő pénzük van benne! Demokratikusan? Naná! Kik ők? Olvasson újságot: az amerikai Forbes magazin évente közli a világ dollármillárdosainak listáját. Láttam: összes vagyonuk 3500 milliárd dollár, még a fele

sincs annak, amennyit a szakértők a világ egye

tényleges „leggazdagabb” családjának tulajdonítanak. Pletyka, uram, pletyka.

Kedves Mr. Világválság, megenged néhány kérdést? Parancsoljon!

Hogyhogy nincs a leggazdagabbak listáján se Rothschild, se Rockefeller... Nem én vagyok a szerkesztő. Ki választotta őket? A pénz. És a pénzt ki választotta?

Mr. Világválság elnevette magát: Kik, no, kik, hát az emberek!

A pénz a demokrácia lényege! Végre van olyan isten – hamiskásan rám kacsintott: mondom ezt a maga kedvéért –, akit a legegyszerűbb ember is megért. Nem láthatatlan ködizé, mint a maga Szentháromsága, hanem olyasvalaki, no jó, legyen, *valami*, amit mindenki érez a hasán, a bőrén, a heréjével. Tetszik érteni? Altáji isten... Ojjé! És aztán? Éppen ez a lényege! Akinek csak tíz forintja van, de szerez hozzá még egyet, az már boldog! Kacagásán fölbátorodtam, s megkérdeztem tőle: Mondja, uram, tetszik önnek a fenntartható fejlődés? Zseniális! Én találtam ki! Önmaga prolongálására. Vidáman folytatta: Naná! A környezettudatossággal, meg tudatos fogyasztással és hasonlókkal együtt. Tudja, barátom, nincs kedvesebb látvány a derék álljotteteknél, meg a duci, elégedetten szunyókáló lelkiismereteknél.

Bekeményítettem: De a Föld véges rendszer, benne semmi, a gazdaság sem növekedhet korlátlanul, mert elemésztli a bolygót! Ez a fejlődés! Mosolygott nyugodtan Mr. Világválság. Önök akarják, a nép, a fehérek, a feketék és a sárgák, a zsidók és a volt keresztények, mind. De ez a vég! Nem eszik olyan forrón a kását! – vigasztalt Mr. Világválság. – **Amíg én itt vagyok, addig leépítés van, gyárbezárás, munkanélküliség, állam- és magáncsőd, kilakoltatás.** Kacsintott. Mondhatjuk úgy is, hogy környezetkímélés.

A baj okáról másokat is megkérdeztem. Morales, Bolívia indián elnöke szerint az első ok a kapitalizmus. A világ pár milliárd tapasztalt lakosa szerint viszont a szocializmus. Lepár Zoli bácsi váltig állítja, hogy a kettő egykutya, az Antikrisztus kölyke. Ezzel a megoldást is elárulta.

• CZAKÓ GÁBOR

A hittel élő ember

Bod Péter Ákos közgazdász, volt országgyűlési képviselő, ipari és kereskedelmi miniszter, a Magyar Nemzeti Bank elnöke. A professzor úrral – aki jelenleg a Budapesti Corvinus Egyetem tanszékvezető egyetemi tanára – a mostani állapotokról és azok okairól beszélgettünk. Az elmúlt hónapokban hozzászokhattunk ahhoz a kijelentéshez, hogy hazánkban és az egész világon válság van. Mi a gyökere a problémáknak? Mi adhat reményt és segítséget?

Véleménye szerint mi vezetett a jelenlegi kritikus állapotokhoz?

A mai gazdasági és pénzügyi izgalmak a sajtóban hol pénzügyi világválságként, hol euróválságként jelennek meg. Szerintem egyik leírás sem jó. A világ gazdaságban rengeteg gond van, de mikor nem volt? Egészeben növekszik a gazdasági teljesítmény, főleg Ázsiában, de Latin-Amerika, sőt még Afrika is növekedőben van. A világnak ebben a térségeiben sincs minden rendben, de ahol most a legtöbb baj keletkezett pénzügyi vonatkozásban, az a három nagy gazdasági és politikai erőközpont: az Egyesült Államok, Európa és Japán. Az okok sokfélék, a három térség esete sem egyforma, különösen a mi kontinensünkön igencsak eltérőek a viszonyok országonként. Míg a görög vagy az olasz (és a magyar) államot súlyos adósságterhek nyomják, addig Észtországnak, Csehországnak nincs államadóssága, Svédország vagy Bulgária költségvetése egyensúlyban van, Lengyelország még a 2009-es európai visszaesés alatt is gazdasági növekedést tu-

dott felmutatni. Éppen az európai tagállamok nagyon eltérő viszonyai miatt kell most arról vitázniuk az európai vezetőknek, hogy fenntartható-e így a közös európai valutát használó országok csoportja. Maga az euró egyébként nincs válságban: az eurózónán belül nem okoz gondot az infláció, az euró külső árfolyama stabil. Majd meglátjuk, hogy a nagy ügyeket lassacskán intéző európai közösség milyen választ ad erre a kérdésre: szorosabbra fogják-e a tagállamok pénzügyi gazdálkodását, vagy hagyják, hogy az oda nem illő tagállamok kikerüljenek az euróövezetből.

Mennyiben beszélhetünk csak gazdasági, pénzügyi válságról?

Bajaink mélyebb eredetűek. Vegyük a mi saját ügyünket: nyakunkon az államháztartás hiánya, az államadósság, a családok eladósodottsága, az árak folyamatos növekedése, az adók szintje. Mindez azonban következmény. A le-

gális foglalkoztatottság kicsi, a munkaképes korúak képtelenek eltartani magukat, nő az adóelkerülés, és életstratégiává vált a nyugdíjba való menekülés. A családok kisebb hányadának van pénzügyi megtakarítása, rengetegen vettek fel meggondolatlanul hiteleket. Demográfiai mutatóink is rosszak: alacsony a termékenység, rövid a várható élettartam. Nagyarányú a halálozás, jórészt az önpusztító életmód miatt: alkoholizálás, drogozás, dohányzás. A kormánypolitika igyekezett néhány ügyben szembenézni a kialakult helyzettel, de sajnos máig kevés eredményt látunk. Európa

sosincs egyedül!

egészére is érvényes a demográfiai válság kifejezés, és problémák vannak a kialakult társadalmi szerkezet fenntarthatatlansága miatt, amihez a bevándorlásból adódó újabb gondok társulnak. Az állam pénzügyi válsága máshol is leképződése a lehetőségein túlterjeszkedő kormányzat belső gondjainak. Ehhez járul hozzá a modern pénzügyi rendszerben időről időre fellépő kilengések legutóbbi megnyilvánulása, amely Európát 2008 végén sodorta gazdasági visszaesésbe.

Mi lehet ebből az általános válságból a kivezető út?

2012 elején nagyon nehéz előre látni a magyar helyzet alakulását. Gazdaságunk fejlődése gyenge, munkahelyteremtő képessége csekély. Az európai gazdaság is gyengébben teljesít, és csak az év végére, a jövő év elejére valószínűsítenek élénkülést. Az árak nőnek, a forgalmi adók terén európai rekordmagasságot értünk el, sok állás-hely szűnik meg a közsférában. De mindezen országos gondok nem változtatnak azon, hogy a képzett, erős akaratú és kitartó emberek nehéz viszonyok között is találnak megoldást, míg, aki maga nem tesz a boldogulásáért, azt hátráltatják a külső bajok.

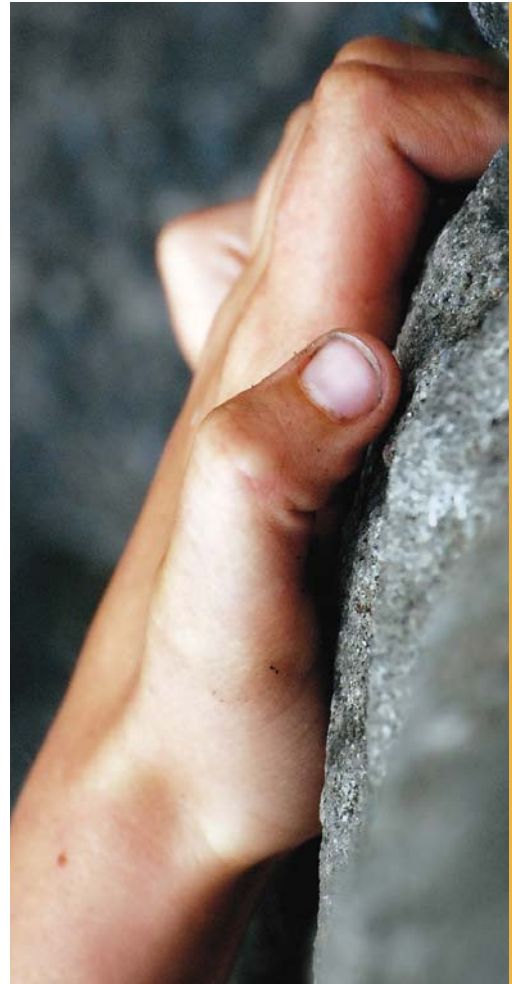
Segítség lehet-e ebben a helyzetben az egyén számára a személyes hit, vallásosság?

Mind a társadalmi méretű bajok keletkezése, mind azok valamilyen módon való feloldódása a társadalmat alkotó emberek gondolkozásán, cselekedetein, értékrendjén, felelős vagy felelőtlen viselkedésén múlik. A hittel élő ember tudja, sosincs egyedül, és erős támaszt kap ahhoz, hogy megállja helyét a világban. Sajnos, honfitársaink között nagyon sok a magányos, társtalan, hit és meggyőződés nélküli. Márpedig az ilyen embert könnyen manipulálja a fogyasztásra serkentő reklám, orránál fogva vezetheti a politika, hamis képzetekkel tömi tele a média. Az államszocializmus következményeként él velünk még mindig olyan materialista, értéktagadó világkép, amelynek hatása alatt kiszolgáltatott marad az egyén.

Mennyiben lehet támogató az emberek számára egy-egy közösség, gyülekezet?

Minden közösség segíthet, nagy támaszt nyújthat egy lelki értékeket megvalló gyülekezet. A változó világ-

ban nehéz eligazodni, és a magára hagyott emberen elhatalmasodhat a félelem, csalódottság, ami passzivitáshoz vezethet. Remélem, hogy a mai globális gondok megismerése sokakat indít arra, hogy megpróbálják megérteni az őket körülvevő világot, közösséghez fordulnak kérdéseikkel, és megosztják saját erejüket a még inkább rászorulókkal ahelyett, hogy valami hivatalos felsőbbtségtől várnak soruk jobbra fordulását.

• NÉMETH MÁTÉ

felükről beszélgettek, aki adósságai miatt fizetéképtelenné vált. A vacsora végén MacNamara kínos helyzetben találta magát: nem tudott fizetni, mert a pénztárcáját otthon felejtette. Ekkor fejében egy ötlet körvonalazódott. Egy évvel később a két üzletember újra találkozott, és a vacsorát nem készpénzzel, hanem egy kártyával „fizették” ki. megszületett a Diners Club kártya, az első hitelkártya. A rendszer robbanásszerűen elterjedt, mert azt üzenté az embereknek: „Bármit megvehetsz hitel-

– az ún. profi szakemberek arroganciája, akik azt hirdetik: „Urai vagyunk a helyzetnek, és a bonyolult rendszereket is kezelni tudjuk.”

A válság 2008-ban életeket is követelt: David Kellerman, Steven L. Good, Adolf Merckle és mások az elszenvedett veszteségek miatt önkézzükkel vetettek véget az életüknek.

Sötét, de valós helyzetkép, amit Peter felvázolt, de meg lehet-e szabadulni egy súlyos adósságteherrel? Lehet-e védekezni a válságokkal szemben?

Peter barátom gyakorló hívő ember, és a választ a Bibliában találta meg. Először

Kiút

az adósságcsapdából

2010 elején lehetőségem nyílt meghallgatni Peter Briscoe egy lendületes, felkavaró és mozgósító erejű előadását. Ő az üzletemberek között folyó nemzetközi evangéliumi munka egyik kiemelkedő alakja. A hazafelé vezető úton fiammal arról beszélgettünk, hogy a hallott üzenetet feltétlenül be kell építenünk a családunk életébe, és ha lehet, minél több embernek tovább kell adnunk. De mi is volt a felkavaró „hír”?

Könnyű pénz

Peter egy történettel kezdte előadását. Frank MacNamara ausztrál vezérőrnagy a befolyásos és tehetős Alfred Bloomingdale-lel találkozott egy New York-i étteremben, 1949-ben. Egy közös ügy-

ből, majd később megadod.” 2008-ra csak az Egyesült Királyságban 1,5 trillió font volt a hitelkártyakölcsönök állománya.

A nagy hullám jön

A második történet, az Andrea Gail haláshajó esete, 1991-ben játszódott. A hajó hatalmas viharba került, és a rajta lévők gigászi küzdelmet folytattak az életben maradásért, de végül egy 30-40 méteres óriáshullám felborította őket, és mindnyájan odavesztek.

A mindent elpusztító vihárt három front találkozása okozta:

- egy alacsony nyomású meleg,
- egy magas nyomású hidegfront
- és a Grace hurrikán által generált trópusi esőfelhők.

A pénzügyi válság mindent elsöprő hullámának az okozója szintén három front ütközése volt:

- könnyű, olcsó hitelek tömeges felvétele (alacsony nyomás), amelyeket később a tömegek nem tudtak törleszteni,
- a kapzsiság magas nyomású frontja, nagy kockázatú spekulációs ügyletek,

életem kulcskérdésére kell választ adnom: Hogyan nyerhetem el az örök életet? A Biblia válasza: Jézus Krisztust kell befogadnom mint Megváltómat és éle-

tem megoldását. Ezen túl pedig számtalan, fontos gyakorlati kérdésben is működőképes utasítást ad Isten Igéje. A Példabeszédek könyve 22. fejezetének 7. versében így írja le az Ige az adós helyzetét: „Az adós szolgálja a kölcsönadónak.” Az adósság szorult helyzetéből való szabadulásra a 2Kir 4,1–7-ben találhatunk konkrét és követendő példát.

Kövesd az adós özvegy példáját!

Itt azt olvassuk, hogy egy próféta-tanítvány özvegye két fiával súlyos adósságválságba került. Férjével istenfélők voltak, mégis eladósodtak. Elizeus tanácsát követve Isten hatalmas csodáját élték át: megmenekültek. Az itt leírt forgatókönyv részletes utasításokat tartalmaz arra, hogy hogyan szabadulhatunk ki az adósságveremből.

1. *Az özvegy a baját Isten szolgájának, közvetve Istennek mondja el, és Tőle vár megoldást.* – Isten jelenlétében nézz szembe az adóssággóccal, és Tőle kérj segítséget!

2. *Az asszony számára nem volt kérdés, hogy meg is tegye, amit Elizeus mondott.* – Ha kétségbe vonod Isten élő szavát, soha nem menekülsz meg!

3. *„Mi van a házádban?”* – Vedd számba azt, amid van! Mi az egy korsó olaj a te életedben? A testi erőd, az időd, az anyagi javaid, a tehetséged, a helyzeted, a kapcsolataid? Lásd meg, hogy amid van, az Istenről kapott érték, és fontos eszköze az Ő szabadításának. Ne becsüld alá azt, amid van! Istennek elég „egy korsó olaj”!

4. *„Kérj kölcsön edényeket ott kinn minden szomszédodtól, üres edényeket, de nem keveset.”* (2Kir 4,3) – Kérj segítséget másoktól! **1. Istentől** hittel elmondott imádságban. **2. Hívó testvéreidről,** barátaidtól, akik ismernek és bíznak benned. Ez az átmeneti kölcsönkérés

nem arra szolgál, hogy másokból élj és barátaid terhére légy! Ez csak eszköz, hogy Isten terve fizikailag is megvalósulhasson az életedben. Alázattal kérj és fogadj el átmeneti segítséget, és ne engedd, hogy a büszkeséged meggátolja Isten tervét! **3. Családtagajaidtól:** ne óvd őket a közös problémától! Dolgozzatok együtt a megoldáson! **4. Szakembertől,** aki segít a pénzügyi tervezésben, a családi költségvetés kidolgozásában.

Hozz egy végleges döntést a kölcsönkéréssel kapcsolatban:

- Csak akkor veszel fel kölcsönt, ha gyarapítasz vele.
- Fogyasztási hitelt nem veszel fel.
- Csak olyan hitelt veszel fel, ami értéket teremt.
- Nem veszel fel kölcsönt, ha a vásárolt eszköz értéke nem növekszik jobban, mint a kölcsön kamata.

Csak akkor vagy bölcs adós, ha:

- a kölcsönt nagy biztonsággal tudod törleszteni (Zsolt 37,21);
- a hiteltől vásárolt eszköz értéke jóval meghaladja a hitel értékét, vagy biztos, hogy az értéke idővel jelentősen emelkedni fog;
- békességgel tudod meglépni a hitelfelvételt, különös tekintettel a házastársaddal való egyetértésre (Kol 3,15).

5. *„Menj be, zárd be magad és fiaid mögött az ajtót.”* (2Kir 4,4)

- Zárj ki minden zavaró tényezőt!
- Ne engedj a hirdetések nyomásának!
- Mondj nemet az akciós ajánlatokra!
- Mondj nemet a kívánságaidra!
- Keresd először Isten országát, és a többi majd megadatik!
- Vedd számba a hiteleidet, hogy átlásd a helyzetedet!

- Tervezd meg a törlesztés menetét!
- Szakítsd meg a költségek ördögi körét!
- Gondold át, hogy valójában mennyi az elég!
- Vedd komolyan a Zsid 13,5-öt: *„Ne legyetek pénzsóvárak, éréjétek be azzal, amitek van, mert ő mondta: »Nem maradok el tőled, sem el nem hagylak téged.«*”

6. *„Tölts az edényekbe!”* – Bízz Istenben!
– Isten valóban segít és természetfeletti módon is beavatkozik.

**Ne becsüld alá azt, amid van!
Istennek elég „egy korsó olaj”!**

- A „természetes” már teljesen kiaknáztad?
  - Rendszeresen készítesz családi költségvetést?
  - Gyakorlod az önuralmat, amely a Lélek gyümölcse?
  - Igénybe vettél már minden emberi segítséget?
- Isten megszaporíthat bármit! Higgy az

Isten Fia azonban hatalommal parancsolt a viharnak, úrrá lett a tengeren és lecsendesítette azt.

alábbi Igében: „Istennek pedig van hatalma arra, hogy minden kegyelmét kiárassza rátok, hogy mindenütt, mindenkor minden szükségessel rendelkezsetek, és bőségben éljétek minden jó cselekedetre.” (2 Kor 9,8)

7. *Éld meg a gyakorlatban Isten gondoskodását!* – Gondold végig, hogy...

- mit adhatsz el, amire valójában nincs szükséged;
- talentumaidból, ajándékaidból, tehetségedből mit használhatsz fel jobban, mint eddig;
- milyen lehetőség van arra, hogy másoknak is szolgálj az értékeiddel;
- először kifizeted a kötelezettségeidet, és csak utána használod fel a többbit;
- Isten minden igényedet kielégíti Jézus Krisztusban megjelent hatalmas gazdagsága folytán.

8. *Éld át a pénzügyi szabadságot!*

- Add először Istennek, ami az Övé: a

10%-ot. „Tiszteld az Urat vagyondból és egész jövedelmed legjavából, akkor bőségesen megtelnek csűrjeid, és must árad szőlőidből.” (Péld 3,9–10)

– Minden számlát időben fizess ki! A kölcsönkérés önmagában nem rossz, hanem az, ha nem, vagy nem időben fizeted vissza. „Kölcsönt kér a bűnös, és nem fizeti vissza, de az igaz könyörületes és adakozó.” (Zsolt 37,21)

– Kezdj el megtakarítani! Ennek javasolt mértéke 10%.

– Élj meg a maradékból: újra meg újra tedd mérlegre, mennyi is az elég!

– Ha ezután még marad, azt ne költsd el, hanem fektesd be szakszerűen!

Az előadás végén Peter egy kétezer évvel ezelőtti viharra emlékeztetett, ami a Genezáreti-tavon volt. A nagy hullámok már-már elborították a kis halászhajót, amelyben Jézus és tanítványai ültek. Isten Fia azonban hatalommal parancsolt a viharnak, úrrá lett a tengeren és lecsendesítette azt. Ő Ura lehet a te életednek is!

A családi tanács összeül

Az előadás után néhány nappal összeült a családjuk. Elmondtam, milyen nagy hatással volt rám az Ige üzenete: van kiút az adósság csapdjából. A család minden tagjában komoly elhatározás ébredt: mindenki megteszi a maga feladatát.

A fentiek szerint belevágtunk, a forgatókönyv működik. Sok pozitív tapasztalat van a hátunk mögött, igaz, a folyamat még teljesen nem zárult le.

Megerősít és vezet bennünket az Ige: „Ha ti megtartjátok az én ígémet, valóban tanítványaim vagytok; megismeritek az igazságot, és az igazság megszabadít titeket.” (Jn 8,31–32)

● KISS PÉTER

A szerző evangélikus lelkész, pénzügyi tanácsadó, hatgyermekes édesapa. A biatorbágyi Magyar Belmisszióban fiúcsendesheteken szolgál. Az EKE (Evangélikusok Közössége az Evangéliumért) szolgáló munkatársa, az ifjúsági munka koordinátora.

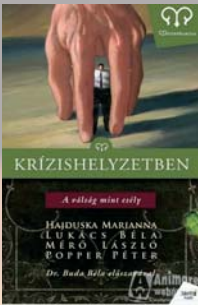

Rendhagyó könyvajánló

Krízishelyzetben

– A válság mint esély

A Mesterkurzus sorozatban megjelent *A válság mint esély* című könyv négy előadást tartalmaz neves tudósoktól: Hajduska Marianna pszichiáter, Lukács Béla fizikus, Mérő László matematikus-pszichológus és Popper Péter pszichológus tanulmányaiban az a közös, hogy semmi esetre sem negatívan állnak hozzá a válsághoz, hanem úgy, hogy bár az élet kizökkent az eddig megszokott kerékvágásból, az új helyzet egyszerre lehetőségeket is teremtett. Azok leszünk, akik a lehetőséget veszik észre, vagy azok, akik csapásként élik meg a történeteket?

Erdélyi András: Krízis és katarzis

A Harmat gondozásában megjelent könyv kilenc beszélgetést tartalmaz a magyar szellemi élet kiemelkedő alakjaival, köztük Bod Péter Ákossal, Bagdy Emőkével és Heller Ágnessel. A beszélgetések a pénzügyi válság apropóján indulnak el, de a felszínnél sokkal mélyebb szintekre jutnak, amelyeken keresztül a mai magyar valóságról és annak kialakulásáról is többet értünk meg.

Az egyik legelképeztebb életút Bihari

Mihályé, akit kalauzként dolgozó édesanyja egyedül nevelt egy terézvárosi szoba-konyhás lakásban, majd 14 évesen beállt kárpitosinasnak. Közben esti tagozaton leérettségizett, aztán felvették a jogi egyetemre, ahol később katedrát kapott, és azon értelmiségiek közé tartozott, akik diagnosztizálták a '80-as évek magyarországi válságát és előkészítették a rendszerváltást. 2005-től 2008-ig az Alkotmánybíróság elnöke.

Frank McCourt: Angyal a lépcsőn

„Amikor visszapillantok a gyerekkoromra, nem is értem, hogyan éltem túl. Természetesen nyomorúságos gyerekkorom volt – a boldog gyerekkor egy hajtőfát sem ér. A szokványos nyomorúságnál persze rosszabb a nyomorúságos ír gyerekkor, de még ennél is sokkal rosszabb a nyomorúságos ír katolikus gyerekkor.” Így kezdődik Frank McCourt regényes memoárja, melyről amerikai méltatója a következőket írta: „Ahogy McCourt és társai a nyomorral küzdenek, abban van valami bátor drámaiság, ami közelebb áll a mi korunkhoz. Ezek az emberek soha nem merülnek el az önsajnálatban (nem engedhetik meg maguknak), soha nem vész ki belőlük a tűz.” Frank McCourt a világválság sújtotta Brooklynban látja meg a napvilágot, frissen Amerikába emigrált ír szülők gyermekeként, majd az írországi Limerick nyo-

mornegyedeiben nevelkedik. Édesanyjának, Angelának nincs miből enivalót vennie a gyerekeinek, mivel az apa, Malachy csak nagyritkán dolgozik, s ha igen, akkor elissza, amit keres. A léha, felelőtlen és megbízhatatlan apa csupán egyvalamit tud nyújtani gyermekének: a történetet, a mesét. Franknek az életet jelentik apja meséi Írország megmentőjéről, Cuchulainről és az angyalról, aki a kisbabákat hozza az édesanyjának. Talán a történeteknek, a meséknek köszönhető, hogy Frank túléli a viszontagságokat. Pelenka helyett rongyokba bugyolálva, egy disznófejnek könyörögve a karácsonyi vacsoráért, az út szélén lehullott széndarabok után kutatva túrni a nyomort, az éhezést, a rokonok és a szomszédok közömbös kegyetlenségét – azért él, hogy elmondhassa a saját meséjét, ékesszólóan és megbocsátón.

Lukács: Az apostolok cselekedetei

Miután egy nagy múltú, de válságba jutott nép jövőkép nélküli, de hatalmukhoz annál inkább ragaszkodó vezetői a názáreti Jézust jobbnak látták eltenni láb alól, ő nemcsak feltámadt, hanem tanítványait is felkészítette arra, hogy folytassák az általa kezdett munkát. Az apostolok számos válsághelyzetbe kerültek: hol a vallási és világi előjárókkal kerültek összetűzésbe, hol saját vallási beidegződéseikkel, hol pedig a zsidó vallási hagyományokat mindenképp tisztelőkkal. De minden ilyen krízishelyzetre adott válasz Isten tervében az evangélium letisztulását, további terjedését szolgálta.

● KFB

Beismerjük vagy sem, válságban vagyunk. Nemcsak gazdaságilag, hanem erkölcsileg is, lelkiileg is. A gazdasági válság nagyon szembeütő, de a család összeomlása is elég látványos. Ha a pénzünket befektetjük és veszít az értékéből, akkor meggondoljuk, hogy még egyszer megtegyük-e. Ha a családukba fektetünk be időt és energiát, joggal töprengünk, vajon visszakapjuk-e. S ha úgy tűnik, hogy nem, akkor nem foglalkozunk tovább a családdal.

A család válsága

Mint a Váloháló koordinátora, belelátok a családok életébe. A beszámolókból kiderül, hogy sokféle oka van a család válságának. Gyakran már a felkészülés is szinte lehetetlen:

1. Ritka az otthoni jó modell. Ha egy hatgyerekes lelkész három gyereke elvált, vajon mit láthattak otthon a gyerekek? Csemetéink gyakran úgy nőnek fel, hogy sem egészséges apa, sem egészséges anyamodellt nem látnak a családok többségében. Az apa esetében sokszor vagy diktátort vagy papucsférjet láthat a felnövekvő, és automatikusan követi is a rossz példát. A lányok számára a modell a vagy vezetni és irányítani vágyó házisárkány,

vagy a „túl engedelmes lábtörlő”. Ha ezt követi egy lány, borítékolni lehet a boldogtalan házasságot.

2. Nemszak a modell hiányzik, hanem a nevelés is, mivel a szülők maguk sem tudják, milyen szerepet kell betölteni egy férfinak és egy nőnek a házasság előtti és utáni kapcsolatban. Nem tudják, milyen párra van szüksége a gyermeknek. Nem tudják, hogy mit jelent elhagyni a szülőt, kellő tisztelet mellett.

3. A nevelés és a modellalkotás hiánya jellemző az egyházakra, az állami iskolákra is, és sok esetben a pszichológus lehetőségei is korlátozottak. A felkészülés mellett további nehezítés a fenntartáshoz:

1. Időhiány: Olyan a társadalmi felépítés, hogy mindkét félnek dolgoznia kell a megélhetéshez. Amikor párokkal beszélgetek, mindig megkérdem: „Van-e családi estétek, amikor se munka, se mobil, se gyerek, csak ti vagytok egymásnak?”

2. Kommunikáció hiánya: Tanítja-e valaki a hétköznapi embernek, hogy építően, biztatóan, dicsérve beszéljen és hallgasson? A barátaimat gyakran kérem meg, hogy írjanak össze magukról, párjukról, gyerekükről 30 jó tulajdonságot, és mondjanak egyet minden nap az illetékesnek.

3. Konfliktuskezelés hiánya: Tudja-e a legtöbb házaspár, hogy a konfliktus azért van, hogy megmutassuk a másiknak, hogy a vele való kapcsolat fontosabb, mint a konfliktus tárgya? Egy elvált, megvert nő szerint nincs férfi a világon, aki így gondolkodna.

4. Anyagiak: Ugyanazért a pénzért egyre többet kell dolgozni. Egyre kevesebb az idő beszélgetésre, nő a frusztráció, több a konfliktus, a feszültség. El merünk-e engedni egy több százszoros pluszmunkát egy

meghitt, intim beszélgetésért a párunkkal?

5. Irreális énkép, depresszió: Mára népbetegség mindkettő. Nem dicsérünk, de cserébe szapuljuk, szidjuk a gyereket, a diákat, a szülőket, a párunkat, papunkat, főnökünket, vezetőnket. Egy férfi 10 éven át lópofájúnak nevezte helyes arcú feleségét. Pedig Isten gyönyörködik bennünk; miért ne gyönyörködhetnénk mi is egymásban, sőt magunkban? Az antidepresszánsokat úgy esszük, mint kacska a nokedlit, de nem ez a megoldás.

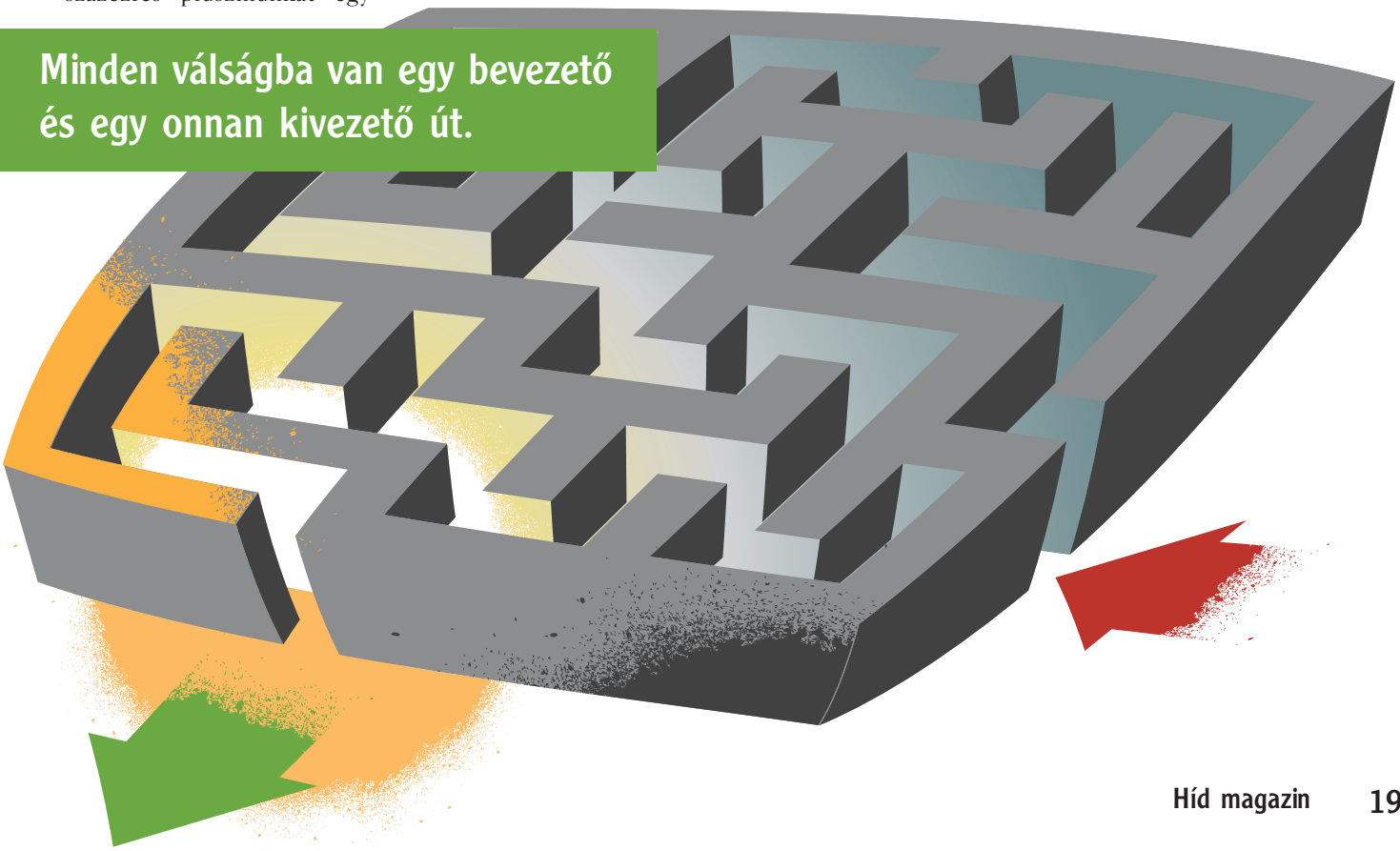
Minden válságba van egy bevezető és egy onnan kivezető út. Én sok olyan házasságot ismerek, ahol a férj odaadóan, elkötelezetten szereti feleségét. Felelősen vezeti családját, szívesen tölt időt velük. A nő szereti és tiszteli férjét, sokat dicséri, biztatja szemtől szemben és a háta mögött is. Akkor mondhatjuk, hogy kijöttünk a válságból, amikor 70%-ban ilyenek lesznek a házasságok, és nem a válási arány lesz 70%-os.

Mint a Válóháló szolgálat vezetője Isten Igéje és tapasztalataim alapján merek megoldást látni a fenti problémákra, és kívánok mindenkinek Istentől megáldott, eredményekben gazdag házasságot.

● PAKSY SÁNDOR

A Válóháló az Evangéliumi Aliansz keretében létrejött felekezeti közti mozgalom, ami egyaránt nyitott Istenben hívők és nem Istenben hívők felé. Célja a megbillent házasságok helyreállítása és az elváltak bátorítása, vizsgálatása kis csoportok segítségével. További információk a www.valohalo.hu weboldalon található.

Minden válságba van egy bevezető és egy onnan kivezető út.

Az élet választása

A Válságterhességi Tanácsadó Központ munkatársai felveszik a kesztyűt a kilátástalansággal, a halállal szemben. Védik azokat, akik piri-nyó létükért még nem tudnak szót emelni. Nagy hittel támogatják azokat is, akik válságot élnek át nem kívánt terhességük vagy fel nem vállalt gyermekük miatt. Szabadhelyi Ritával, a Kiáltás az Éleért Egyesület egyik önkéntesével beszélgettünk.

Milyen módon vállalsz részt a Válságterhességi Központ munkájában?

Ahol csak szükség van rám, igyekszem maximálisan segíteni. Nagyon sok munkaterület van nálunk, és kevés az ember a feladatokra. Tulajdonképpen 24 órás szolgálat ez, hiszen van egy segélyhívó számunk, ami a nap bármely időszakában igénybe vehető, ezen kívül e-mailen is lehet kérdéseket feltenni. Személyes beszélgetésre elsősorban a központunkban van lehetőség. Voltam már iskolákban bizonyosságot tenni prevenció célzattal, vagy rendezvényeken népszerűsítettem az egyesület munkáját.

Sokak szerint jobb meg sem születnie annak, akinek kétes, hogy lesz-e lehetősége emberhez méltóan felnővekedni. Mit gondolsz erről?

Sokan a babára teszik a hangsúlyt, mi igyekszünk az anyára fókuszálni. Kevesen beszélnek az abortusz utáni szindrómáról, sőt van, aki tagadja a létezését is. De az

élet, a terhesség megszakítása a halál szellemét hozza be az életükbe. Emiatt többek között olyan érzelmi reakciók léphetnek fel, mint a harag, a depresszió, az öngyűlölet vagy akár a halál utáni vág. A környezetükben pedig megértés helyett megkapják, hogy ők döntöttek, most mit sírnak. Pedig ez nem ilyen egyszerű. Nekem megadta Isten azt az ajándékot, hogy az Ő szemével láthatom az ebben a helyzetben lévő lányokat. Nagyon szeretem őket, és tudom, hogy Isten az ő gyászukat is ki akarja cserélni örömkönyvekre. Egy speciális tanulmány által megismertetjük velük a Jézus halálában és feltámadásában lévő erőt, vagyis a kegyelmet és az újrakezdést is. Isten elénk adta az életet mint áldást és a halált mint átkot, és azt mondta, vá-

lasszuk az életet. Én hiszek Istennek, hogy az élet választása hozza az áldást.

Hogyan alakult ki benned ez a nagy Isten felé való bizalom?

Megismertem Gábort, későbbi férjemet. Tőle hallottam először gyülekezetéről, megtéréséről. Gábor megtértnek vallotta magát, de nem élt Jézusnak átadott életet. Egy évig jártam istentiszteletekre és egy házi csoportba, mire Isten szó szerint rám parancsolt, hogy bízzam benne. Ismert, tudta, hogy különben nehezen döntök... Mikor a lelkipásztorral imádkoztunk, annyira jelen volt a Szentlélek, hogy Gáborra nagyon nagy erővel ráneheztedek a bűnei, így ő is akkor adta át az irányítást Istennek. Nehéz volt, hiszen nekünk előtte kapcsolatunk volt,

hozza az áldást

most viszont a bibliai szexualitást akartuk megélni, és tisztaságban megmaradni a házasságig. Két évvel később győztesen és boldogan álltam az oltár elé. Napjainkban is meg lehet ezt tenni, még akkor is, ha már benne volt a pár egy kapcsolatban! Jézussal van újrakezdés, van helyreállítás. Ez az abortusszal kapcsolatban is igaz. 17 év után feljött bennem valami, és csak sírni tudtam. Magam sem értettem, miért, mert ez elrendezett bűn volt az életemben. Egy beszélgetés közben rájöttem, hogy magamnak még nem bocsátottam meg. Addig Isten nem engedett bele az életvédő szolgálatba, amíg teljesen meg nem gyógyított ezen a területen. Nagyon fáj, de csodálatos öröm is volt tapasztalni, ahogy Isten megvigasztalt.

Az abortusz utáni szindróma akár egy egész életet megmérgezhet? Szerinted mindenki tapasztalhat teljes szabadulást ebből?

Sok abortuszon átesett nő évtizedek múlva is hordozza magában fájdalmát és bűntudatát. Azt szoktam mondani a lányoknak, hogy az abortusz nem oldja meg a problémát, csak kicseréli másikra. Rengeteg testi, lelki és érzelmi következménye van még azoknál a nőknél is, akik előtte összeírtak mindent pro és kontra. Ugyanolyan gyászfolyamaton mennek keresztül, mint akiknél spontán történt ez a folyamat, azzal nehezítve, hogy ők tudják, milyen szerepet játszottak ebben. Szabadulást csak az hoz, amikor felismerik, hogy Jézus minden bűnüket és fájdalmukat elhordozta, ezért nekik nem kell tovább cipelni azokat.

Hogyan tudjátok a baba megtartására biztatni az édesanyákat?

A saját bizonyágtételnek érzem leginkább hatását. Elmondom, hogy életem

hasonló volt az övéhez, és Isten helyreállította, boldoggá tette, amire ő is vágyik. Elmondom, milyen fájdalmas volt, míg meg nem gyógyított Isten, és elmesélem, milyen boldogság, hogy három gyermekkel áldott meg a házasságomban. Csak Jézus jelenthet kapaszkodót, nekünk rá kell hagyatkoznunk, és Ő munkálkodik. Ha Benne gyönyörködünk, akkor szívünk kéréseit megadja. Ugyanebben a zsoltárban írja Dávid: *„Gyermek voltam, meg is öregedtem, de nem láttam, hogy elhagyatottá lett az igaz, sem azt, hogy gyermeke koldussá vált”* (Zsolt 37,25).

Nem érzed időnként túl nagyoknak a szolgálatod terhéit?

A szolgálatom elején nagyon nehéz volt. Előfordult, hogy éjszaka sírtam, nem tudtam másra gondolni, csak hogy annak az adott lánynak valami megoldást találjak. Az ige azt mondja, hogy Jézus igája könnyű és gyönyörűsége. Ezt nem így éreztem. Isten szava igaz, vagyis meg kellett keresnem, mit csinálok én rosszul. Meg kellett értenem, hogy egy dolog felvenni az ígát, de meg is kell tanulni hozzá szelídnem és alázatosnak lenni. Amikor megértettem, hogy „fakanál vagyok a levesfőzésnél”, és azt a levest nem én főzöm, akkor valóban nyugalmat kapott a lelkem. Isten kezébe teszem ezeket a lányokat, életüket, sorokat. Ő az Ura mindennek, és ha jó kimenetele van a dolgoknak, akkor is egyedül Ővé minden dicsőség!

• ERDÉSNÉ
KÁRPÁTI JUDIT

A Kiáltás az Életért Egyesület 2011. november 29-ére szervezett adománygyűjtő bankettjének főelőadója Simon András grafikusművész volt (3.). Szabadhelyi Rita és az egyesület elnöke, Balláné dr. Molnár Márta (2.). „Életfa”: 50 szív egy-egy megmenekült gyermek nevével. Ők csak azok, akikről a központ munkatársai tudnak... (4.) Az aukció tárgyai: szobor, grafitrajz, egyedi borítású Biblia (1.).

A tanácsadókhöz lehet fordulni személyesen és e-mailben is.

Cím:

1065 Budapest, Nagymező u. 49. 1. em.

E-mail:

tanacsadas@freemail.hu

Önkéntesek jelentkezését is várják!

Kisfilmek a YouTube-on: *Kiáltás az Életért Egyesület* és *Kiáltás az életért promo* címek alatt.

Kiút a válságból

Életújulások Görögszálláson

Tudta az Úr, hogy mit csinál, mert a feketebárányt emelte ki Görögszállásról, ez pedig én voltam – vallja Ádám Barnabás, aki feleségével, Terivel együtt arról tett bizonyosságot, hogy van kiút az alkoholizmus és a szegénység által okozott testi-lelki nyomorból is. A feketebárányból az Úr Jézus nyájának tisztára mosott báránykája lett.

Tizenhat évesen Terikével összeköltöztünk, megszületett a fiunk, Barnabás. Inkubátorba kellett tenni, és emiatt nem lát. Akkor megtört bennem valami, elkezdtem inni. Követték őt az ikerlányaink, majd Dominik, azután Laura, aki agyvelő- és agyhártyagyulladás kapott egyéves korában. Tíz évig feküdt öntudatlanul. Akkor még jobban elke-

seredtem. Elszabadult velem a pokol. Végül az Úr elszóltotta a kislányunkat, de én nem lettem jobban. Minden este gyógyszer kellett pálinkával, hogy el tudjak aludni. A temetésen aztán odajött hozzám egy hívő fiú, és azt mondta, ne sírjak, mert Isten majd leszárítja a könnyet a szememről. Azt gondoltam, minek papol nekem, de mégis megérintett az, amit mondott. Éreztem, hogy valami hiányzik az életemből.

Hogyan kezdődött a változás az életemben?

Györfi Mihály lelkészék zsíros kenyérnapot tartottak a faluban. Ott beszélgettem vele, hogy nem jól vagyok lelkileg, valami hiányzik az életemből. Ő azt mondta: „Barnuskám, ezt csak Isten tudja orvosolni.” Nem emlékszem mindenre, mert akkor is részeg voltam, de hallgattam rá, és elmentem egy csendeshétre. Először úgy éreztem, hogy én nem tudok ott ülni másfél óra hosszát! De nem így történt! Érdekelt, ami ott folyt, lekötött, és a harmadik napon, amikor Végh Tamás áhítatát hallgattam, megérintett az Úr Jézus.

Mit éreztél ekkor?

Úgy jött, mint a villámcsapás. Belém hasított az érzés, hogy eddig nem jól éltem az életem. Én Jézus Krisztushoz szeretnék tartozni! Azt éreztem, hogy jönnek a könnyeim, hevesen ver a szívem, és hogy át kell adnom az életemet az Úrnak, nincs más lehetőségem.

Mi történt, amikor hazajöttél, hogyan változott az életedek?

Azelőtt senki nem járt hozzánk, mert részegen mindenkibe belekötöttem.

Amikor megtudták, hogy átadtam az életemet az Úrnak, úgy jöttek, hogy egymásnak adták volna a kilincset, ha lett volna. Most sem élem persze tökéletesen a keresztyén életemet, de hála Istennek, oda tudok fordulni az Úrhoz, és mindent meg tudok beszélni Vele.

Hogyan változott meg a család, Teri, te mit tapasztaltál feleségként?

Teri: Megváltozott az arca, nem az alkoholos állapotú Barnát láttam. Akkor kezdtem megnyugodni, amikor már egy hónapja nem nyúlt italhoz. Először még beszálltam a fogadásokba, hogy meddig bírja, de aztán időközben én is elmentem egy lelki hétre. Két napig úgy voltam, hogy hazamegyek innen, de aztán a hét közepén azon kaptam magam, hogy nem izgek-mozgok a széken, és nem az otthoni dolgokon jár az eszem, hanem Isten dolgaira figyelek, mert hozzám is szólt.

Barnabás: Nem győzők hálát adni az Úrnak, hogy ilyen életet ad nekünk, hogy én kézen fogva el tudok menni az aszszonnyal istentiszteletre. A gyermekeim várnak haza engem! Régen, amikor hazajöttek az iskolából, mindig megkérdezték az anyjukat, hogy milyen állapotban van apu.

Mit vártok a jövőtől, mit kértek Istentől?

Barnabás: Nagyon szeretném, ha Mózes fiam lelkész lenne!

Teri: Már akkor felajánlottam Istennek, amikor még a szívem alatt volt, és úgy szeretném nevelni, hogy példát adjunk a nagyobb gyerekeink számára is!

Szenvedélybetegségek, munkanélküliség, tengődés egyik napról a másikra – a válságban lévő élet kísérői ezek. De van-e kiút az emberi szempontból szinte reménytelen helyzetből? Mocsár Károly és Kati számára a lelki megújulás jelentette ezt az új kezdetet, az egyedüli lehetőséget.

Károly, azt mondtad, hogy amikor még nem ismerted Istent, nagyon rossz ember voltál. Miben nyilvánult ez meg?

Játékgépeztem, a családdal nem nagyon foglalkoztam. Nem is érdekelt, hogy mi van velük. Ha volt pénzem, akkor men- nem kellett gépezni.

Kati, felesédként hogyan élted meg ez az időszakot?

Nagyon nehezen! Minden hónapban rettegvé vártam, amikor pénzt kaptunk, mert tudtam, hogy az egész elmegy egy „fekete dobozba”. Aztán egyszer odaálltam Karcsi elé: „Válassz: vagy a fekete doboz vagy a három gyereked!”

Hogyan folytatódott a történet?

Amikor volt itt a faluban egy missziós alkalom, nagyon szíven ütöttek, megérintettek Isten dolgai. Ezután elmentem istentiszteletre. Imádkozás közben nagyon hatott rám az, hogy „Isten ragyogtas-

sa rád orcáját”. A Jó Isten rám tette akkor a kezét: „Állj meg, mert nem jó úton jársz! Gyere énhozzá!”

Megváltozott ezután valami az életedben?

Igen, nagyon megváltozott az életem. Hála az Úr Jézusnak, az Ő gyermeke lettem! Azóta eszembe sem jut, hogy gépezem.

Járok istentiszteletre, biblia-órára. Volt, aki csúfolt, hogy a papok megboldvítottak, már nem úgy viselkedem, mint azelőtt. Nem beszélek úgy, ahogy korábban. Na-

gyon meg is gondolom, hogy mit választok, mert én most már hívő vagyok, és „nagyítóval” néznek engem.

Kati, hogyan élted meg a változást, ami Károllyal történt?

Akkor először azt gondoltam, hogy miért pont Karcsi? Én régebb óta járok istentiszteletre, közösségbe, miért nem én térek meg? De most már tudom, hogy Isten így akarta megkönnyíteni a helyzetem, mert nálunk, cigányoknál úgy van, hogy bármilyen is a férfi, ő a család feje. Az nekem nagy segítség volt, hogy először ő tért meg, azután segített engem is megtérésre az Úr.

fókuszban a válság

Ez hogyan történt?

Március vége felé Karcsi elment Biatorbágyra, és amikor hazajött, azt mondta, nekem oda el kell menni. Soroltam a kifogásokat, hogy én még nem voltam a családomtól távol. Meg az sem tetszett, hogy annyira oda akart küldeni. Aztán június elején mégis rászántam magam, és ott én is megtértem.

Mi változott ezután a családban?

Legelőször is az, hogy 18 év együttélés után, három közös gyerekkel megházasodtunk. Rádöbentem, hogy az paráznság, ahogyan mi élünk. Három közös gyerekünk van, van egy párom, aki igazából mégsem az enyém. Megértettem, hogy ha

Isten szerint szeretnénk élni, akkor ez az első, amin változtatni kell.

A mindennapjaitok hogyan változtak meg?

Előtte soha nem dolgoztam, azóta viszont munkát kaptam a Biztos Kezdet Gyerekházban, ahol a gyerekekkel foglalkozom. Ez az első munkahelyem, és úgy érzem, hogy ezt az Úristen adta nekem, ezért teljes szívvel igyekszem mindennap elvégezni a feladataimat.

● GYŐRI GÁBOR DÁVID

Az cikk a Lélekhangoló evangélikus félóra 2011-ben elhangzott műsoraiból készült.

A válság lélektana

Hordozzuk egymás terhét!

Válság van – magyarázza a fodrász. Körbepillantok: a szalonban rajtam kívül mindössze egy vendég van, pedig korábban mind a hat székben folyamatosan ült valaki. A várost is mintha valamilyen járvány tizedelte volna meg: a 400 forint fölötti benzinár mellett még csúcsideőben is ürességtől konganak a főutak; de a plázákba, a konzumkultúra e hamisan csillogó szentélyeibe is jobbra csak lézengeni járnak az emberek.

A gazdasági válság egyébként maga is a konzumkultúra terméke. Akkor beszélünk gazdasági válságról, ha a bruttó nemzeti össztermék (GDP) három egymást követő negyedévben negatívan növekszik, vagyis a vállalatok bevétele csökkenni kezd. 2009-ben az USA-ban ez éves szinten -3%-ot jelentett, az EU-ban átlagosan -4%-ot, míg hazánkban -6,7%-ot. Ilyenkor gyorsan megkezdik a kiadások csökkentését is. **Első lépésként elmarad a fizetésemelés**, ha pedig tovább romlik a helyzet, megkezdődnek a tömeges elbocsátások, és a munkanélküliek száma rohamosan emelkedni kezd. Magyarországon jelenleg 11%-os a munkanélküliség, azaz körülbelül félmillió dolgozni vágyó embernek nincs munkája.

Egy közgazdasági elemző számára mindez természetesen még nem igazi dráma, csak a számok játéka. A (grafikonokon) V vagy W alakú recesszió a kapitalista gazdaság törvényszerűen visszatérő jelensége,

amely szükséges velejárója a modern piacgazdaságnak. Innen nézve a válság csak a kapitalista piacgazdaság menetrendszerű hullámvölgye, statisztikai szükségszerűség, akárcsak a hét bőséges esztendő követő hét szűkös esztendő József történetében. **A közgazdász számára nem a világ vége, csak egy helyzet**, amellyel kezdenie kell valamit – a kapitalista piacgazdaság eszközeivel. Az igazi dráma a személyes sorsokban, élethelyzetekben, tragédiákban zajlik. A gazdasági válság valamilyen szinten mindenre hatással van. Vegyük észre a különbséget a között, ha valaki számára csak megdrágul az élet, és a között, ha valaki elveszíti a munkahelyét, és nem talál helyette másikat. Amíg az első esetben az ember csak szerényebben él, addig a második esetben (a vagyoni és családi helyzettől, megtakarítások mértékétől függően) megindul a gyors elszegényedés. Magyarországon a lakosságnak csupán 16%-a rendelkezik félretett pénzzel, 84%-nak, azaz 8,4 millió embernek semmilyen megtakarítása nincs!

Ez azt is jelenti, hogy a munkanélküliség közvetlenül és azonnal taszít egzisztenciális bajba embereket, családokat. Nem véletlen, hogy egy 2011 végén készült felmérés szerint a magyarok leginkább a munkanélküliségtől (74%), illetve az ezzel együtt járó elszegényedéstől (68%) tartanak.

Válság Úr méltánytalanul személyválogató: van, akire könyörtelenül és azonnal lesújt, és van, akinek csak kicsit megnehezíti az életét. A kettő közötti egzisztenc-

ciális és pszichológiai különbség óriási. Van azonban egy harmadik kategória is: azok, akik eleve a lét határán éltek, az alsó 10%, akiknek a havi jövedelme soha nem is volt elég a civilizált életre. Ők azok, akik számára folyamatosan válság van. A gyermekeiknek épp hogy enni tudtak adni, vagy még azt sem mindig, és soha nem is volt igazán esélyük arra, hogy kitörjenek a nyomorból. A relatív jövedelemcsökkenés

következtében alsó 10% helyett lassanként már alsó 30%-ról, azaz 3 millió koldus-

ról beszélhetünk, közöttük eladósodott családok százezreiről. Egy igazán szívbe markoló adat a nyomor mértékéről: a hivatalos adatok szerint a 2,2 millió magyar gyermek egyharmada él szegénységben, közülük 430 ezer gyermek él különösen nagy szegénységben. Az sem igazán szívderítő, hogy évente átlagosan 300 embert ér fagyhalál Magyarországon, nagy többségüket otthon, fűtés hiányában.

Egy barátom alapítványt üzemeltet, amelyen keresztül afrikai gyermekeket lehet névlegesen örökbe fogadni, és így megmenteni az éhhaláltól havi 3000 forint körüli összegért (ami Afrikában egy felnőtt férfi teljes havi bére). Az alapítvány katalógusát forgatva megkérdeztem tőle: miért nem lehet magyar kisgyermekeket virtuálisan örökbe fogadni? Biztosan akad

a keleti ország-
részben néhány
ezer gyermek,
akik boldogok
lennének, ha
minden nap kap-
nának egy túl
meleg ételt... A
barátom csak ne-
vetett: saját or-

„A társas élet alapvető előnye az együttműködés (kooperáció), az alapvető hátránya pedig a versengés (kompetíció).”

szágon belül a

tapasztalatok szerint ez nem működik! **Afrikai kisgyerekeknek még csak-csak vetünk valami alamizsnát**, de egymásról nem hisszük el, hogy a másik tényleg bajban van, vagy csak egyszerűen nem veszünk egymásról tudomást. Válság idején pedig (tartva életszínvonalunk romlásától) még kevésbé vagyunk hajlandók a bajba jutottakon segíteni.

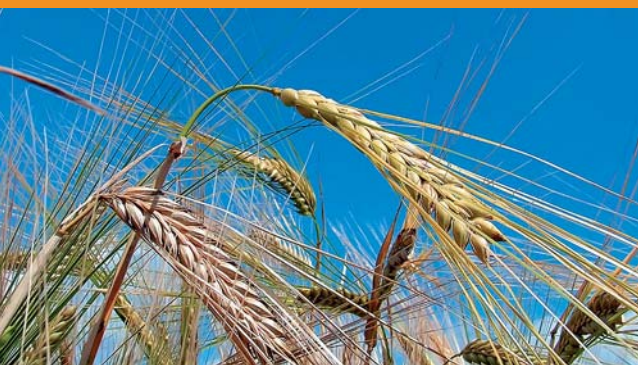
Hans Kummer, egy viselkedéstanál foglalkozó biológus megállapítása szerint: „A társas élet alapvető előnye az együttműködés (kooperáció), az alapvető hátránya pedig a versengés (kompetíció).” Ebből kiindulva fogalmazza meg a filozófus *Donald Broom* azt a tételét, hogy az erkölcsi „jó” az, ami elősegíti az emberek kooperációját; a „rossz” pedig az, ami akadályozza. Ettől jelentősen eltér a mai közgazdaságtan fő csapásiránya, amelyet intenzíven foglalkoztat a versenyhelyzet gondolata, és intézményei is a szabad versenyt igyekeznek biztosítani; de jóval kisebb hangsúly esik a kooperációra, az emberek közötti együttműködésre és szolidaritásra, akár lemondások árán is.

Elérkeztünk oda, hogy mi is az egyház szerepe a világban, a válságban. „*Tudjátok, hogy a népek fejedelmei uralkodnak rajtunk, és a nagyok hatalmaskodnak rajtunk. De közöttetek ne így legyen!*” (Mt 20,25–26) „*Arról fogja megtudni mindenki, hogy az én tanítványaim vagytok, ha szeretitek egymást*” (Jn 13,35) – mondta Jézus. Az éhező embernek pedig először is „gabona-szeretetre”, azaz kenyérré van szüksége.

Gyülekezeteinkben, közösségeinkben figyeljünk egymásra! Sokszor azok, akik tényleg bajban vannak, szegyelik a helyzetüket, nem kérnek, inkább szép lassan lemorzsolódnak, elmaradnak. Vegyük észre a szükségleteket, hiszen mindig van körülöttünk olyan valaki, aki hozzánk képest szegény. Kreatív szeretettel forduljunk testvéreink felé: akár névtelen adománnyal, gyakorlati segítséggel, vagy olyan rendezvényekkel, mint pl. gyerekuha csereberéje a kisgyermekes családok számára. A világban akár jólét van, akár válság, szegények mindig lesznek velünk. Válság idején vegyük ezt még komolyabban és hordozzuk egymás terhét, így töltve be Krisztus törvényét (Gal 6,2)!

● MAROSSY ATTILA

Az éhező embernek pedig először is „gabona-szeretetre”, azaz kenyérré van szüksége.

hessen. Mivel valahányszor Isten szavát hallatja, azért teszi, hogy az egész világot átalakítsa, megújítsa. Még a pogány írók is tudják, hogy egy átalakulás nem történhet meg kisebb-nagyobb megrázkódtatás, zűrzavar, sőt vérontás nélkül. A mi dolgunk mindezt rendületlen lélekkel várni és elviselni, mint akik erre Krisztustól figyelmeztetést kaptak: »Fogtok hallani háborúkról, és hallotok há-

Álság, válság, váltság – valóság

Esorok írója nem árul zsákbamacskát, mindjárt az elején tudtára adja az olvasónak, mire számíthat. **1. A világ mindenkori válsága hazug, álságos és káros, mert az ember megtévesztését szolgálja. 2. Isten szent evangéliumának mindenkori válsága ezzel szemben valóságos, szükséges és hasznos, mert az ember üdvösségét munkálja.**

Bármennyire is ijesztő az első, nem kellene annyit foglalkozni vele. Ugyanakkor sokkal többet kellene törődni a másikkal, mondásként: „Törődjön többet üdvösségével!”

Témánk Szentírás szerinti kulcsszava az *ítélet* kifejezés, melyet Isten szent evangéliuma munkál az Úr szolgálja „szájának leheletével”, aki „*ítéletet hirdet a népeknek*” (Mt 12,18). Jézusnak ez a kettős ítélete mindenkor igaz és igazságos: „*Én itéletre jöttem e világra, hogy akik nem látnak, lássanak, és akik látnak, vakká legyenek*” (Jn 9,39).

1. Luther szerint semmi különös nincs abban, ha válságos időket élünk. Ilyen a világ, de az evangéliumnak is ilyen a természetete. Erről így vall: „*Mindig is ez volt Isten igéjének a sorsa, hogy általa nyugtalanságba jusson a világ* (Mt 10,34; Lk 12,49; 2Kor 6,5; Zsolt 2,1). *E világ és az ő istenei nem tudják, de nem is akarják az igaz Istent elfogadni. Az igaz Isten pedig nem tudja, de nem is akarja eltűrni ezt a világot. Mi más következhet e két hatalom viszályából, mint zűrzavar és nyugtalanság az egész földön? E világ urai szemmel láthatóan nem engedik, hogy Isten gyermekei Uruk rendelkezéseit szabadon megtartsák, mivel ismételtén a lelkiismeretüket ejtik foglyul és kötik meg. Ezt meg viszont az igaz Isten nem tűri. Így küzdenek hát egymással kibékíthetetlen ellentétben: Isten igéje és az emberi előírások.*”

2. Soha nem kell megijednünk a világ által keltett zűrzavartól, az evangéliumét pedig türelemmel kell hordozni. „*Ezt a zavart eloszlatni nem egyéb, mint Isten igéjét eltávolítani az útból, hogy az ne érvényesül-*

borús híreket. Vigyázzatok, meg ne rémüljete, mert ennek meg kell lennie, de ez még nem a vég» (Mt 24,6). *Ha nem látnám a forrongást, én bizony azt mondanám, hogy Isten igéje már nincs is jelen e világban. S most, hogy látom, örülök neki, mert ez a forrongás Istentől való! S habár a jók igyekezete a sokféle felzúdulás, rombolás, vérontás közepette olykor békét teremt, s azt fenn is tartja, ezzel azonban egyetlen lelket sem tud megmenteni az örök életre, még az egész világ békéje árán sem. Az emberek nem veszik észre, hogy ezek az erők és pártok isteni terv és szándék szerint garázdálkodnak ma a világban. Sokan vannak, akik attól félnek, hogy rájuk szakad az ég. Én azonban – hála Istennek – jól látok, mert az eljövendő világra tekintek, melyhez képest ezek a felzúdulások csupán szelíd kis szellőfuvallatok, sustorgó réti patakocskák...*”

3. Sem a válságok haszonélvezőinek az önzése, sem a visszaéléseket elkövetők szabadossága nem szolgálhat ürügyül arra, hogy e válságot megszüntetendő al-békébe meneküljünk. „*Tény, hogy sokan élnek vissza az evangélium szabadságával! Ezt azonban csakis a már említett ideiglenes nyomorúság részének kell tartanunk, amelyet ki kell bírunk, el kell viselnünk és hordoznunk.*”

Sokkal több gonoszsgát akkor sem követték el az istentelenek, mint amikor még nem volt közöttünk az evangélium. Sőt milyen sok jót is tettek! Egyébként pedig nem volt-e mindig túlsúlyban a háború, a csalás, az erőszak, az ellenségeskedés és a gonoszsg, úgyhogy a próféta még az emberek legjobbjait is tövishez hasonlította? (Mit gondolsz, minek nevezné ma ezeket?) Most azonban, hogy az evangélium érkezett hozzánk, annak számlájára írjuk a világ gonoszsgát, holott éppen az evangélium által lett nyitvánvalóvá, hogy milyen gonoszak is voltak egykor az emberek, amíg evangélium-szabadság nélküli sötétségben éltek. Mennyi mindent megenged a szabadsága ma is a gonosz embernek! Mégsem adjuk föl a szabadságot, hanem hagyjuk tévelygni az istenteleneket, a kegyeseket pedig intjük, figyelmeztetjük és vigasztaljuk!” (Luther: A szolgálai akarat)

4. Nehéz időkben magunktól is sok mindent tehetünk. Bárcsak tennénk is! A kegyeseknek ezen kívül az apostol még egy külön feladatot is adott: „A szentekkel vállaltatok közösséget” (Róm 12,13). „Pál itt arról a szívélyességről beszél, amely a szentek szenvedésével közösséget vállal, velük együtt érez, ahogyan A zsidókhöz írt levélben, a

10,33–34-ben is olvassuk: **»Mert egyrészt gyalázásokkal és gyötrésekkel nyilvánosan megszegyenítették titeket, másrészt társaikká lettetek azoknak, akikkel ugyanez történt. A foglyokkal is együtt szenvedtetek, és a vagyonotok elrablását is örömmel fogadtátok, mivel tudtátok, hogy nektek értékebb és maradandóbb vagyonotok van.«** Azok ellen emeli föl a szavát, akik a szentek szenvedéseit szégyellik, habár lehet az apostol szavát oly módon is értelmezni, hogy azt a segítőkészségre vonatkoztatjuk. Mindenesetre ez az ige egészen más, mint a Róm 12,8, ahol Pál arra buzdít, hogy **»a környöröl pedig jókedvvel«** cselekedjék. Ott ui. csak általánosságban szól a rászorulóknak megsegítéséről, akár szentek, akár nem. Ezzel szemben itt azokról beszél, akik üldöztetést szenvednek, akiket a tulajdonaiktól megfosztottak, kiraboltak, akik, eltekintve az együtt érző résztvevőtől, másoktól nem kapnak segítséget. Ha valaki mégis törődni próbál velük, nem azért segíti őket, mert nyomorognak, hanem azért, mert az igazságért szenvednek. Különben nem is kerülhetek volna ilyen válságos helyzetbe, ha nem az üldöztetésektől szenvednének. Minden-

kor legyünk nagyon körültekintőek, mivel a szentek elrejtetten élnek közöttünk, s így a nyomorúságaik is rejtettek! Résztvevél és vigasztalással tartozik minden kegyes ember azoknak, akik az evangélium igazságáért igazságtalanul szenvednek. Ne feledjük: vannak, akik úgy nyomorognak, hogy a szenvedéstől megkíméltetnek, ezzel szemben vannak, akik az igazságért szenvednek, habár nem nyomorognak.” (Luther: A római levél magyarázata)

5. Végül a már idézett bátorító ige befejező szakasza, amely nagyon-nagyon jó orvosság e válságos időkben: „Ne vesztésétek el tehát bizalmatokat, amelynek nagy jutalma van. Mert állhatatosságra van szükségetek, hogy az Isten akaratát cselekedjétek, és így beteljesüljön rajtatok az ígélet. Mert még »egy igen-igen kevés idő, és aki eljövendő, eljön, és nem késik. Az én igaz emberem pedig hitből fog élni, és ha meghátrál, nem gyönyörködik benne a lelkem.« De mi nem a meghátrálás emberei vagyunk, hogy elvesz-szünk, hanem a hitéi, hogy életet nyerjünk.” (Zsid 10,35–39)

• WELTLER SÁNDOR

Mi nem a meghátrálás emberei vagyunk, hanem a hitéi, hogy életet nyerjünk.

Kárunkra vagy javunkra?

Hiába keressük a válság szót a Bibliában: egyszer sem fordul elő. Pedig alig van szó manapság, amelyet gyakrabban hallunk és mondunk, mint éppen ez. Amint mondani szokták, még a vízcsapból is ez jön.

A válság és a válságos állapot olyan helyzetet jelent, amely enyhébb esetben zavart okoz. Súlyos esetben, ha időben nem orvosolják, végzetes következményekkel jár. Ha nem pusztán a szót, hanem

azt a dolgot keressük, amit a szó jelent akár az egyén, akár a közösség életében, akkor szinte minden olyan nehéz helyzetre utalást találunk a Bibliában, amelyre illik mai válság szavunk: adósságválság, gazdasági válság, élelmezési válság, szociális válság, poli-

tikai válság, nemzeti válság, házassági válság, családi és nemzedéki válság, hitbeli válság, hogy csak a legfontosabbakat említsük. Nem kérdés, hogy a bibliai kor emberei átéltek-e a mai világban tapasztalható válságokhoz hasonlókat, mert hiszen bőségesen volt részük benne.

Számunkra az igazán izgalmas, hogy milyen feleletet találunk a Bibliában a válságok közepette élő embernek a válságokról.

Először hangsúlyozni szeretném, hogy egyáltalán nem volt ismeretlen Isten népe számára a gondolat, hogy válságos helyzetekben helye van az emberi ügyességnek és rátermettségnek. Egyiptomban József raktárakba gyűjtötte a bő esztendő termését, hogy legyen mit fogyasztani a szűk esztendőknél. Amikor Izrael népének

A válságról a Bibliában

egész nap várnia kellett, hogy egyetlen bíróként Mózes ítéletet mondjon, apósa tanácsára bírakat állított, akik intézték az ügyeket. Nehémiás idejében, a templom újjáépítésénél az ellenségek miatt az építők derekukra kötött karddal emelték a falakat. Jézus azt az embert dicséri, aki előre gondolkodik, és nem fövényre, hanem sziklára építi házáat. Példának hozza fel a toronyépítő embert, aki a kezdés előtt költségvetést készít, és a harcot fontolgató királyt, aki még kellő időben felméri az erőviszonyokat, és gyengesége láttán inkább a békefeltételekről tárgyal. Pál apostol a júdeai éhínség hallatára a korabeli körülményekhez mérten példátlan távolságokból szervezi részükre a gyűjtést, és viszi az adományt a rászorulóknak. Nem lehet hát a bibliai gondolkodásra építő keresztyéniséget azzal vádolni, hogy az emberi nyomorúságokkal kapcsolatban csak passzivitásra és tűrésre buzdítana.

Az emberi ügyességnek persze vannak határai. A honfitársának védelmére kelő Mózes, aki az egyiptomi embert agyonüti és a homokba rejti, ilyen határt lép át. A próféták éles bírálatot mondanak, amikor a nép és vezetői a bűneik miatt meghirdetett babiloni fogság ellen nem azok elhagyásával, azaz nem megtéréssel, hanem Egyiptommal kötött szövetségben keresnek menedéket. Van helye az emberi ügyességnek és észnek, de ez keskeny út, amelyet Isten rendje, törvénye jelöl ki. A Tízparancsolat olyan, mint a szédítő mélység szélén a figyelmeztető tábla. Az ember azt gondolhatja, hogy ezek elfogadása és figyelembe vétele az ő tetszésére van bízva. Az isteni rend felrúgásának a következményei előbb vagy utóbb megmutatkoznak, akár hívő, akár ateista valaki. Jó gazdasági szakember a példázat-

beli gazdag, aki bő termését új csűrökben helyezi el, mégis hiba van számításában, amikor az anyagi javaktól várja jövője biztonságát. Ezért bolond gazdag. Beteg és beteggé tesz, vagyis válságot válságra halmoz az olyan társadalom, ahol az emberek nem azt teszik másokkal, amit szeretnének, hogy velük megtegyenek mások. Ahol az ember iránti szeretetet nem Isten parancsának tartják. Ahol igazságot úgy akarnak tenni, hogy nem ismerik el a jézusi megbocsátást: „Amint én szerettelek titeket...” **Korunk embere közel jár mindennek a megértéséhez**, amikor a szolidaritás hiányáról vagy szükségességéről beszél.

Azt a keserves és szorongató helyzetet, amikor az ember nemcsak tudja, hanem szinte a bőrén érzi, egész valójával szenvedni, hogy másképpen kell viszonyulnia embertársához, a teremtett világhoz és Teremtőjéhez, amikor tehát változásra van szükség, válságnak is nevezhetjük. A válság figyelmeztető jel, hogy a világnak új irányban kell haladnia. Az útkeresés folyik a politikában, a diplomáciában, a pénzvilágban, a gazdasági életben és a filozófiában is. Sok múlik megállapodásokon, szerződéseken, kamatlábakon, a GDP, a növekedés vagy a költségvetési hiány mutatóin. A Biblia mindezeket túl még egy fontos, a legfontosabb szempont-ra emlékeztet. Nemcsak a körülményeket kell megváltoztatni, hanem az embernek magának is meg kell változnia. A ma gyakran hallott kifejezés a dolog lényegére tapint, amikor azt mondják, hogy paradigmaváltásra vagy a mentalitás megváltozására van szükség. Ezt a változást fejezi ki találóan a régi bibliai szó: a megterés. **A csődbe vezető utat el kell hagyni**, és nem egyszerűen valamiféle új útra, hanem az elhagyott régre, az Isten és felebarát iránti szeretet kevesek által járt útjára kell rátalálni.

A válságról, amikor nyilvánvaló lesz, hogy az út, amelyen az ember halad,

nem vezet sehová, zsákutca, sőt rosszra vezet, a Biblia nemcsak úgy beszél, hogy abból rátermettséggel vagy megtéréssel ki lehet keveredni. Az ember válsága nemcsak az emberi bűn személytelen következménye, hanem a Biblia szerint Isten büntetése is lehet. Ezékiel például arról ír, hogy Isten a neki engedetlenek útját fejükhöz veri (Ez 11,21 Károli fordítása szerint). Jézus elhárította e gondolatot, a büntetést konkrét személyekre és válságokra lebontva értsük! Tudjuk, hogy vannak mélységek, amelyekből emberi erővel nincs szabadulás. Vannak olyanok, amelyeket csak elszenvedni lehet, amelyekben csak türelmesen várakozni kell, és amelyben az ember – remélhetőleg – megtanul nyomorúságában Istenhez kiáltani. Mert csak Ő segíthet. Jakab pedig arról tud, hogy vannak olyan válságok, olyan szörnyű igazságtalanságok, amelyek az égbe kiáltanak, de ez nem a semmit jelenti. Jézus szava bátorít, hogy Isten meghallgatja népe kiáltását, és nem értelmetlenül várakoztatja őket (Lk 18,7).

Itt van a helye

annak, hogy végül a válság szó bibliai előfordulásáról a bevezetőben mondottakat pontosítsuk. A válságot jelentő és sok nyelvben használt szó, a krízis gyakran előfordul a Bibliában. Ott azonban az ítélet, Isten ítélete értelmében. A kettő pedig összefügg egymással. **Az ítélet arra emlékeztet, hogy egyszer nyilvánvalóan és végérvényesen fény derül az ember és a világ valóságos állapotára.** A válság pedig arra, meg kell tenni a változtatásokat, amíg erre még lehetőség van.

• REUSS ANDRÁS

A szerző az Evangélikus Hittudományi Egyetem Rendszeres Teológiai Tanszékén professor emeritus.

Példának hozza fel a toronyépítő embert, aki a kezdés előtt költségvetést készít.

A száz évvel ezelőtt született Túrmezei Erzsébet egyik legszebb versét válságidőben írta. Akkor, amikor egy tollvonással feloszlatta a kommunista diktatúra az egyesületek, egyházi szervezetek százait.

Túrmezei

Tedeum-fordítás

Túrmezei Erzsébet

Fordítom a Tedeumot,
és fejtem a szürke ruhámat.
Most mind a kettő sürgős feladat.
Fejtek... és eltöprengök ezalatt
a rímeken, a szavakon...
Luther ódonveretű sorait
szívemben forgatom
Aztán felcsendül magyarul
a hála és imádat.
És közben fejtem, fejtem
szürke testvérruhámat.
„Dicsérünk, Úristen.” –

„Minden égi seregek,
mind, aki szolgál neked...” –
Igen... örök elhívó szavadért,
a meg nem érdemelt szolgálatért
dicsérlek, Úristen.
Nem ismerek jobb gazdát nálad.
És amikor most visszakéred
kedves testvérruhámat,
köszönök minden boldog percet,
évet.
Dicsérlek Téged.

„Ma sem vond meg irgalmadat!
Bűn és gonosz ne ártsanak!”
Meg ne szűnjék szolgálatunk,
ha nevedért szétszóratunk,

s ha nem simul ránk óva, áldva
a szolgálat szelíd ruhája,
mert fényes olló fejt, bontja.
A kis veréb is szíved gondja.
Hogyan fordítanád el orcád,
ha mélységből kiáltunk hozzád,
hűtelen sáfáraid, restek,
kik ítéleted alá estek,
s minden mentségük,
hogy Fiad, Jézus értük vérzett.
Mélységben is dicsérünk Téged,
Dicsérünk, Úristen.

Ó, hány korban, ruhában, nyelven
zengett feléd, míg én is zengem
magyarul itt és most neked
ezt az időtlen dicséretet.
Most... éppen most... amikor
annyi
kétség és keserűség támad:
fordítom a Tedeumot,
és fejtem a szürke ruhámat.
A ruha változik, Te megmaradsz.
És a himnusz is marad ugyanaz.
Nem némulhat el ezután sem.
Dicsérünk Úristen.
Most is. És mindörökké. Ámen.

1951

Ulrich Parzany, Cseri Kálmán és John Lennox:
Ezredfordulós dilemmák
Harmat Kiadó – KEVE
Társaság, 2002

A könyv mindhárom szerzője a huszonegyedik századba lépő ember alapvető életérzését, kérdéseit és dilemmáit vizsgálja: a bizonytalanságot, a türelmetlenséget, a fenyegetettséget, a folytonos választási kényszert, az erkölcsi relativizmust. Eközben felmutatják és körünk kihívásaira alkalmazzák az evangélium örök érvényű válaszait.

John White:

A harc
Harmat Kiadó, 1992
Krisztus követése
nem könnyíti meg
az életünket, éppen
ellenkezőleg, küzdelmessé teszi.
Milyen külső és belső kísértések
támadhatnak meg, és hogyan szállunk
szembe velük? Mi minden
bénítja meg és teszi örömtelenné
keresztény életünket? John White
könyve kiváló útmutató a hit
gyakorlati megéléséhez, különösen
kezdők számára.

Gary Chapman:
Maradjunk együtt!
Harmat Kiadó, 2007
A válás a legtöbb
esetben nem jelent
megoldást, csupán
menekülést a probléma elől. Mit te-
hetnek a „se veled, se nélküled”
csapdájában vergődő házastársak,
akik nem akarnak elválni, de más
kiutat sem látnak az elromlott
kapcsolatból?

• A. L.

Isten kegyelme

Minden gyermek érkezése csodálatos és nagy ajándék. Anna Viola élete annál inkább csoda, mert hat évig vártunk rá. Sokáig nem tudtunk mit kezdeni a kíváncsiskodó kérdéssel: „Mikor lesz nálatok baba?” Eleinte nehéz volt a várakozás, mert nem karrier vagy pénzügyi okok miatt nem született gyermekünk. Úgy nézett ki, orvosilag minden rendben van, számunkra is érthetetlen volt, miért késik a gyermekáldás. Évekkel később feleségemnél mégis komoly problémára derült fény,

majd nagy műtét következett. **Ezek után kimondták, hogy természetes úton soha nem lehet gyermekünk.**

Valahányszor Isten elé vittük a kérdést, újra és újra megerősített, hogy Ő hatalmas és bízunk benne. Az orvosi diagnózis és a kezelések ellenére is változatlan helyzet teljesen ellentmondott Isten ígéretének, mégis mélyen élt bennünk a remény, hogy lesz saját gyermekünk. A legkilátástalabb helyzetben újra kaptunk biztatást: „Ne félj, csak higgy!”, amit hamarosan egy másik is megerősített: „Ami embernek lehetetlen, Istennek lehetséges.”

Várakozás közben szinte egyszerre jutottunk el arra, hogy teljesen el tudtuk fogadni: esetleg mégsem lesz gyermekünk. Megnyugodtunk abban, hogy Isten annyira szeret minket, hogy Ő a legjobbat akarja nekünk. Nem volt bennünk semmi neheztlenség, harag, hanem örömmel el tudtuk fogadni, hogy Istennel gyermek nélkül is teljes életet élhetünk. Nemsokára kiderült, hogy Nóri ekkor már szíve alatt hordta kisgyermekünket.

Anna nevének jelentése, „Isten kegyelme”, számunkra kifejezi az életét, hiszen fogantatása, az anyaméhben történő növekedése egyértelműen Isten kegyelméről tesz bizonyosságot. Születése alatt is megőrző és gondoskodó kegyelmét tapasztalhattuk meg, ahogy a komplikációk ellenére rendben világra jöhetett, és azóta is egészségesen fejlődik.

Egyszer, amikor Annát a karomban tartottam, elgondolkoztam azon, hogy milyen végtelenül ránk van szorulva, hogy a legalapvetőbb szükségleteit ellássuk, sőt még abban is, hogy kitaláljuk, miért sír. Megdöbbenő észrevenni a párhuzamot, hogy Jézus, aki által az egész világ teremtett, feladta mennyei dicsőségét, eljött a földre, és ugyanilyen kiszolgáltatottá tette magát az ember előtt. Teljes lényében arra volt szüksége, hogy az ember gondoskodjon róla. Ő, aki a leghatalmasabb, azért vállalta ezt értünk, mert szeret bennünket és helyre akarta állítani az Istennel való kapcsolatunkat. Azt akarta, hogy amilyen az Ő kapcsolata a mennyei Atyával, olyan lehessen a miénk is: bármikor megszólíthassuk Őt, bármilyen kérdésünkkel, problémánkkal fordulhassunk Hozzá, állandó közösségünk lehessen Vele. Sőt Őt magát kereshessük: a jellemét, gondolatait, vágyait. Csodálatos, hogy amennyire nekünk örömünk telik abban, hogy kicsi Annával időt töltsünk, ugyanúgy örömét leli mennyei Atyánk is abban, ha vele töltünk időt, őszintén magunkat adjuk neki, figyelünk rá!

Legyen mindannyiunknak minél több áldott alkalmunk Vele!

• BÁLINT GERGELY

Istennel egy

2011. június 14-én elhunyt Frenyó László, csaknem száz évig tartó küzdelmes és tartalmas keresztyén élet után. Rá emlékezünk cikkünkben.

Budapesten, értelmiségi családban született 1912. január 23-án. Tanulmányait a Deák Téri Evangélikus Elemiben kezdte, majd a Fasori Evangélikus Gimnáziumban folytatta. Mindkét evangélikus iskola, de főként a Fasori gimnázium szellemisége meghatározó jelentőségű volt egész életét, felfogását illetően. Erről életének utolsó napjait rendszeresen bizonygatót. A Trianon utáni magyarországi viszonyok nehézségei az ő családját sem hagyták érintetlenül. Így nyilatkozott erről az időszakról: „Soha nem látott nyomorúság jött Magyarországra.” **Egy életre szóló puritanizmust, szerénységet tanult meg ezalatt, amiért sohasem háborgott,** sőt ezt is – mint sok mindent az életben – egyfajta humorral kezelte. Ilyen humorral mesélt mindig például arról a tényről, hogy otthonából a Deák téri iskolába vagy a Fasori gimnáziumba bátyjával együtt mindig gyalog jártak (kb. 2 kilométernyi út), mert villamosjegyre nem telt.

Felsőfokú tanulmányokat a Pázmány Péter Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán végzett, ahol 1936-ban magyar–latin szakos diplomát szerzett, illetve angolból – mint harmadik szaktól – alapvizsgát tett.

Diploma után középiskolai tanári állásra esélye sem volt, a Kultuszminisztériumban közölték, hogy két évig ne is reménykedjen. Ezért ún. „karpaszományos” katonának jelentkezett. Amikor néhány hónap múlva telefont kapott a minisztériumtól, hogy Orosházán evangélikus alapítványi gimnáziumot hozott létre egy ügyvéd, és latintanárt keresnek, azonnal elfogadta az ajánlatot.

Az evangélikus gimnázium alapító tanárainak egyikeként tartják nyilván, hiszen a gimnázium 1937-es alapítását megelőzően részt vett a Gimnázium-előkészítő Tanfolyam munkájában.

A gimnáziumi önképzőkör tanárelnöke volt. Az önképzőkör a tanulók érdeklődésének kielégítésén túl közéletiségre

is nevelt. Mint a tantestület egyetlen katonaviselt tagja, a testnevelést is oktatta. 1940-től angol társalgási kört is vezetett.

Orosházán ismerte meg az ottani közgazdasági technikumban tanító dr. Várallyi Lenkét, akit 1939-ben feleségül vett. Orosházán kerültek kapcsolatba az evangélikus KIE-vel, személy szerint Sréter Ferenc evangélikus lelkésszel és Ágoston Sándorral, akivel kialakult kapcsolatuk egy életre meghatározó erejű volt.

1947-től az Evangélikus Általános Iskola megválasztott igazgatójaként folytatta munkáját. Az év alakuló értekezletén a gimnázium igazgatója így köszönt el az új beosztásba távozó Frenyó Lászlótól: **„Egy évtizeden át a gimnázium egyik leglelkesebb, hittel építő, a fejlődés legnehezebb éveiben komoly hivatástudattal és felelősséggel helytálló tanára volt,** kitarított az iskola mellett, Orosházán maradt, mikor állni kellett a harcot az iskoláért, a magyar kultúráért, mikor

élő víz életemen át

kövessétek hitüket

sokan voltak, kik reménytelennek látták a küzdelmet, vagy nem válaszoltak rá.”

A 2011. őszi Oroszázi Haragszó lapjain ma is hálával és szeretettel emlékeznek rá: „Az államosítás előtti orosházi evangélikus pedagógusok közül ő távozott utolsóként. Ő tartott ki legtovább, és buzgón imádkozott az újrakezdésért, a folytatásért, a mostani iskoláért. A gimnázium első tanárai között kezdte a tanítást, az államosítást az Evangélikus Általános Iskola igazgatójaként élte meg, és így fejezte be egyházi szolgálatát. Nem önként, félreállították. Ott volt az elsők és utolsók között, hitvalló keresztyén tanárként, aki nemcsak oktatott, hanem a gyerekek lelkét is formálta. Nemcsak az iskolában szolgált, hanem a település szellemi és lelki életének is meghatározó személyisége volt. A város életét, hitéletét pozitívan befolyásoló kiváló tanáregyéniség, példát adó keresztyén ember, aki a hitbeli ébredésben is eredményesen munkálkodott.”

1951-től ismét nehéz évek következtek; ahogy ő írta, „hitbuzgalmi tevékenységet” folytatott, emiatt falusi, majd tanyasi iskolába helyezték. 1953-ban ebből az állásból is elmozdították.

Felesége hite segítette, aki ezzel a bibliai gondolattal erősítette: „Nem marad kenyér nélkül az igaz.”

1953-ban Szentesen sikerült állást kapnia feleségével együtt.

Ötödik gyermekük már itt született. Családostul

1954-ben költöztek

Szentésre, ettől kezd-

ve szentesinek vallották

magukat. Kitartó hűséggel dolgozott

és tanított a közgazdasági technikumban,

ill. később közgazdasági szakközépisko-

labán. Magyartanári feladatain kívül

csaknem nyugdíjazásáig az igazgatóhelyettesi feladatkört is ellátta. Itt is megbecsült és köztisztelőben álló tanára volt a városnak. **A dolgozók középiskolája keretében számos rászorulóat is átsegített a munka melletti tanulás nehézségein.** Sok száz tanítványa nagy tisztelettel vette körül az évtizedek során. Minden esztendőben meghívottja volt érettségi találkozóknak, ezeken kilencvenéves koráig hűségesen meg is jelent. Családjá iránti szeretete, hűsége, elkötelezettsége mindenekfeletti értékkel bírt. Szeretetteljes szigorral nevelt, bizonyos dolgokban nem ismert kompromisszumot (ami az Istenben való hitet, a jó erkölcsöt, a tisztességet és az emberek iránti jóakaratot illette).

A Tisza szerelme új fejezetet nyitott életében. 1963 óta rendszeresen ott töltötte a nyarat és fogadott egyre több fiatalt és öreget. Rendszeresen foglalko-

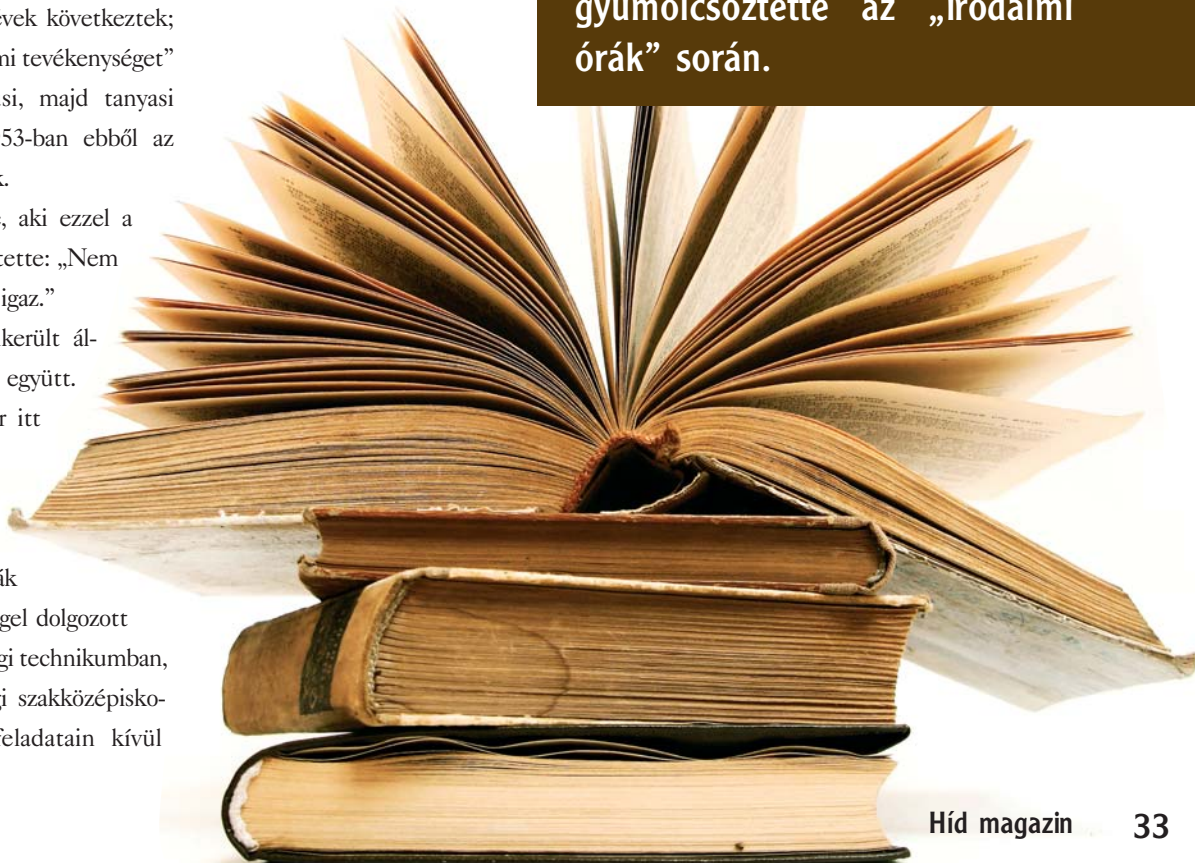
zott a nyári táborokban a fiatalokkal. Hatalmas irodalmi műveltségét gyümölcsöztette az „irodalmi órák” során, ahol a magyar és a nemzetközi irodalom olyan műveit idézte, amelyeknek volt mondani-
valójuk a keresztyén hitéletre való nevelés tekintetében.

Felesége súlyos betegségét követő elme-
netele húsz évvel ezelőtt következett be. Ezt követően sem zuhant mély kétségbeesésbe, hanem meggyőződéssel hitte, hogy ők továbbra is egy lélek, egy szellem. Amíg mozgásképesége engedte, Budapestről minden vasárnap leutazott Oroszázára a magáénak érzett kis gyülekezetbe, irántuk érzett hűségéből és szeretetből.

Isten iránt mindenkor őszinte, gyermeki alázat jellemezte. Időskorának napjai döntően az Úrhoz való fohászzkodással és szüntelen hálaadással teltek.

• DR. FRENYÓ V. LÁSZLÓ

Hatalmas irodalmi műveltségét gyümölcsöztette az „irodalmi órák” során.

Ciprus pedig nincs

Hogy meg tud mérgezni egy kis gyermekszívet is az ellenkezés Istennel szemben! Egy csütörtöki gyermekbibliaóra gondolok vissza. Rengeteg gyermek járt az alkalmakra, lelkesen énekelték az énekeket, nagyon figyeltek, emlékeztek az aranymondásokra, és a végén örültek a játéknak is.

Negyven gyermek hétköznap. Élvezettel tanítom nekik a bibliai történetet. Pál apostol missziói útjáról van szó. Amikor odáig jutottam, hogy Pál és csapata elhajózott Ciprusra, az egyik gyermek közbeszólt: „Nincs is.” „Mi nincs, kisfiam?” – kérdeztem gyanútlanul. Talán valamit félreértett? Talán valamije hiányzik? „Nincs Ciprus.” „Hogyne lenne, oda ment Pál apostol, nézd, itt olvassuk a Bibliában.” Ő csak hajtotta: „**Nincs Ciprus, nincs Ciprus...**” Aztán rájöttem, miről van szó. Édesapja ellene volt az Úr ügyének, és azt mondotta mindig neki, hogy nem is igaz, amit a lelkész mond, ne hidd el, ami a Bibliában van. A kis, még iskolába sem járó gyermek ezért szólalt meg az órán ilyen dacosan. Még jó, hogy egyáltalán engedték eljönni. Csak hát rosszkor szólt közbe, amikor éppen egy földrajzi helyről volt szó. Mondtam neki, hogy bizony van

olyan, hogy Ciprus. Az óra végén együtt mindnyájan lemegyünk a lelkészi hivatalba, ott van egy nagy térkép, azon megmutatom. Kíváncsian és örömmel várták a gyerekek, hogy bemehessenek a lelkész bácsi szobájába. A falon ott volt a nagy térkép, s magyarázni kezdtem: „Ez a kék a Földközi-tenger. Itt van Magyarország, itt van Itália, Görögország, ez a sziget pedig Ciprus.” Véget ért a földrajzi bemutatás és tanítás, én pedig odafordultam az ellenkező kisfiúhoz: „**Na, hát akkor van Ciprus?**” Válasza rövid és dacos volt: „Nincs”. Ezt a gyermeket megmérgezték, s valakinek számat kell adnia érte.

De itt nem ér véget a történet. Az édesanya hívó volt, szorgosan járt is a templomunkba. Volt egy kislányuk is. A házaspárnak nehéz volt együtt élnie, sokat vitatkoztak a feleség Krisztushite miatt. Egyszer az aszszony nagyon elfáradt a sok veszekedés miatt. Leroskadt a konyhában, és imára kulcsolta a kezét. Ekkor belépett a kislánya, megállt előtte, fölnézett rá, és elkezdte énekelni az egyik éneket, amelyet a gyermekórában tanult. A harmadik versszakot énekelte, teljes gyermeki bizalommal az Úr iránt:

„Testvérem, van-e erőd, szenvedni van-e erőd?
Mert lehet erőd, mert lehet erőd.
Jézusban mindenre lehet erőd!”

És ez elég volt az édesanyának. **Az Úr erősítő és vigasztaló hangját hallotta meg gyermeke szaván keresztül**, békességet nyert, és frissen tudta folytatni napi munkáját. Egyébként az ének többi versszaka így kezdődik: szeretni van-e erőd; szolgálni van-e erőd; mindenre van-e erőd? Hatalmas és csodálatos megtapasztalás lehet ez egy kisgyermek száján és hitén keresztül is. Eszembe jut az ige: „Gyermekek szája által szereztél dicsőséget.” – Ez fordítottja az előző történetnek. A jó, a hitben való nevelés sem múlik el nyomtalanul gyermekeink életében. A te gyermekedben sem.

• SzB

ÉLŐVÍZ

AZ EVANGÉLIKUS EVANGÉLIZÁCIÓ LAPJA

élő víz anno

Liunét, mert bizonyosan nem találná meg ott a békességet, mint megtalálta Liuné. Mert nekünk gondunk van a békességgel, a mi békességünkkel, még akkor is, ha szánkkal valljuk, hogy Krisztus meggyőzte a világot. Az öreg Liunak nem volt gondja a békességgel, mert az az ő Krisztusánál volt, és a

Kerülj a hátam mögé!

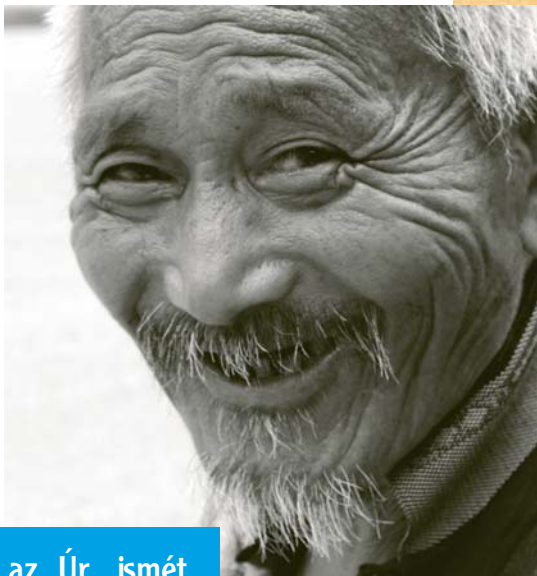
Mikor az öreg Liu Sianban, Shenzi tartományában meghalt, hagyatéka átvizsgálásánál csodálatos felfedezést tettek. Az öreg Liu hatvannyolcszor olvasta el a Bibliáját. Első ízben két évnél tovább tartott, amíg a végére jutott, majd három, kettő, utóbb egy hónap alatt olvasta végig, míg utoljára húsz nap alatt elvégezte. Ugyanis minden alkalommal bejegyezte a Bibliába a dátumot, amikor befejezte az olvasást, „Áldott legyen az Úr, ismét elolvastam a Bibliát” megjegyzéssel. Özvegye magyarázta meg, miként is volt ez lehetséges. Az öreg Liu mindig magánál hordta Bibliáját. Olvasta séta közben, olvasta számárháton lovagolva, olvasta ebédjére várva az étteremben, olvasta este, olvasta reggel. Legutóbb minden reggel 3-kor kelt fel, hogy olvashasson. De azt is megmagyarázta az özvegy, hogy miért olvasta az öreg Liu állandóan a Bibliát. Abban a reménységben, hogy végre felesége is az Úr felé fordul. Azt ugyanis rettentően bosszantotta Liu szorgalmas bibliaolvasása, valamint mély vallásossága. Egyszer, mikor a Kínában oly gyakori belső háború éppen körülöttük dúlt, az asszony nagy mérgesen Liu elé vágta a Bibliát. „Hol van ebben, és mily módon a békesség?” A Biblia szétnyílt. Öreg Liu felvette és a kinyílt helyen a 2Kír 9,19 versére esett a tekintete. Arra a helyre, mikor Jéhu Jórám követének azt feleli: „Mi gondod van a békességgel? Kerülj a hátam mögé!”

(Érdeemes elolvasni a 2Kír 8,16–9,37-et az idézett ige jó megértéséért – a szerk.) Az asszony megdöbbsent. Érezte, hogy ez a felelet egyenesen neki, egészen személyesen neki szól. Ettől a pillanattól kezdve elkezdett imádkozni, és bámulatosan gyorsan jutott előre a hit útján.

De nemcsak Liu feleségét, hanem engem is nagyon megdöbbsentett ez az ige: „Mi gondod van a békességgel? Kerülj a hátam mögé!” Mennyi belső és külső békétlenség és nyugtalanság van az életemben. Az öreg Liunak nem volt gondja a békességgel, mert ő Krisztus háta mögött volt. Neki

„Áldott legyen az Úr, ismét elolvastam a Bibliát.”

elég volt az előtte járó Jézus békessége, még akkor is, mikor a pokol viharja dúlt körülötte. De még megdöbbsentőbb az ige, ha az öreg Liunét nézem. Neki elég volt Liu háta mögé kerülni, hogy békességet találjon, mert meglátta Liuban a Krisztus békességét. Felébredt testvéreim, hány embernek merjük mi azt mondani, kerülj a hátam mögé, és hány békétlen, nyugtalan, reménytelen, útját vesztett embertestvérünk látna meg bennünk, hogy Krisztus jár előttünk? Vagy mi járunk Krisztus mögött? Minden keresztyénségünk, hitünk mellett mennyi együttapánkodás, együtt-sírás, reménytelenség van az életünkben. Nem merünk másokat a hátunk mögé küldeni, de az Úr sem mer, mint az öreg

békességnek ez a gondtalansága

életeket vezetett az Úrhoz. Csak ha a mi békességünk is Krisztusban és Krisztussal lesz, akkor fognak a hátunk mögé kerülő embertestvéreink is békességet találni. „Azért beszéltem ezeket néktek, hogy békességtek legyen énbenem.” (Jn 16,33a) Ne tegyük hiábavalóvá Krisztus beszédeit! Könyörögjünk ezért a békességért, hogy tudjunk, merjünk embereket a hátunk mögé küldeni, akik ott meg is találják rajtunk, a mi békességünkön keresztül a maguk békességét, végeredményben Krisztust – amint megtalálta azt az ura mögött, az urán keresztül Liu felesége.

Forrás: ÉLŐ VÍZ – az Evangélikus Evangélizációs Lapja, V. évfolyam 10. szám (1949. május 8.) Szerző megjelölése nélkül.

élő víz hogyan tovább, egyház?

Biztos, hogy a Magyarországi Evangélikus Egyház a megfelelő méretű „ruhát hordja”? Az egyház céljaiban és felépítésében tudott-e alkalmazkodni az elmúlt 100 esztendő, különösen is az elmúlt huszonöt év folyamataihoz?

háború ellenére 1920 és 1949 között 1,3 millió fővel nőtt. A 2001-es népszámláláskor 303 000-en jelölték be, hogy ők evangélikusok, az akkori lakosság 2,9%-a. Püspök szájából hallottam, hogy 20-30 ezer rejtőzködőt saccolnak, aki evangélikus, de ezt nem regisztráltatta. Ma egyházunk egyes vezetői szorongva várják az őszi népszámlálás eredményeit. Vajon milyen mértékű a további fogyás, és arányaiban nagyobb-e, mint az ország lakosságánál, valamint a többi történelmi felekezetenél mért csökkenés?

gélikus Egyház romokban hever, „kiverte a biztosítékot”. A népegyházra gondoltam, mely több száz éven keresztül egyházi életünk és egyházszervezetünk jellemzője volt. Az eddig bemutatott számok tanúskodnak arról, hogy ez a korszak lezárult. Sok öröm és áldás érte az egyházat az elmúlt időszakban, szolgálata révén más felekezetekkel együtt hozzá tudott járulni ahhoz, hogy nemzedékek halljanak Jézus Krisztusról, a Megváltóról és Szabadítóról, hogy egyedül a Vele járt életnek van jövője.

Az ÜZENET, amit az egyháznak

Szükség kényszerítette új célokkal és szervezettel

Nyolcvanhárom éves édesanyám selejtezi a ruhatárát. A két-három évtizeddel ezelőtti ruháiban elvész, hiszen tíz centivel alacsonyabb már.

A londoni metró alagútjainak többségét több mint száz évvel ezelőtt fúrták. A metrókocsik méretét az alagutak keresztmetszete határozza meg. A ma átlagosan tíz centiméterrel magasabb utazóközönség az oldalsó állóhelyeken az ívesen csökkenő magasságú tető alatt csak félrebillentett fejjel tud utazni.

Durva számok

Trianon után, 1920-ban a maradék országban közel 500 000 ember vallotta magát evangélikusnak. Ez a lakosság 6,2%-a volt. Az előző század negyvenes éveinek végére 460 000 hívünk maradt (4,9%), úgy, hogy az ország lakossága a

Szórványosodás „ezerrel”

A kis népek fogyását vizsgáló kutatók a migrációs folyamatokban látják a korábban stabil létszámú népek népességcsökkenésének okát.

A magyarországi evangélikusság abszolút és százalékos csökkenését a vészes és végletes szórványosodás kísérte, illetve erősítette fel. Ennek több oka van, de a két legjelentősebb a migráció és a vegyes házasságok. A korábbi evangélikus régiók (Nógrád, Békés, Kemenesalja, Nyíregyháza, Győr-Sopron környéke stb.) evangélikussága folyamatosan fogy, az innen elszármazottak szétszóródnak az ország területén, ami az evangélikus identitás eltűnésének leggyorsabb módja.

A népegyház végnapjai

Egy konferencián előadásomnak az a mondata, hogy a Magyarországi Evan-

képviselnie és továbbadnia kell, ma sem változott, mert az állandó. Ehhez a küldetéshez ma a régi keretek, beidegződések és gondolkodás már nem elégségesek. Ezt napnál is világosabban mutatják az egyházi statisztika számai és a tendenciák, hiszen három temetésre jut egy keresztlő, három keresztlőre egy konfirmáció. Tíz elvesztett hívünkre pedig egy, aki „kívülről” jön.

A minap mondta valaki, hogy nagyon leterhelt a püspök, szertheágazó feladatai vannak, mennyire nem napi 8-10 órás szolgálat ez. Igen, én is így tudom, de pontosan ez világít rá, hogy valami nem stimel, mert püspökeink rengeteget dolgoznak, miközben az egyház lassan elfogy alóluk.

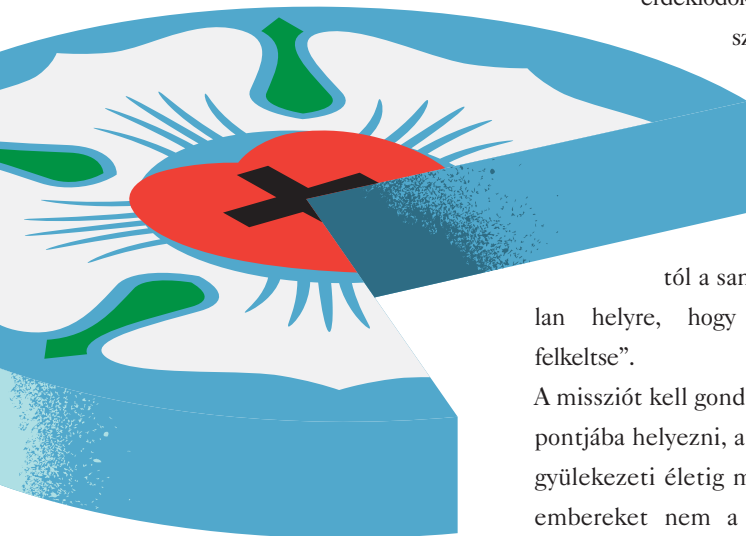
Új célok

Elgondolkodtam azon, hogy az országban az evangélikus egyházközségek tekintetében fehér foltokon miért nincsenek

gyülekezetek? Erre a látszólag bárgyú kérdésre a „népegyházi szervezethez való válasz”: Ott evangélikusok sincsenek. Jó, de 150 évvel ezelőtt Pápua Új-Guineában sem voltak evangélikus gyülekezetek, Mato Grossóban (Brazília) sem és Kenyában sem, most meg vannak. Valakik odavitték az evangéliumot.

Ma a fehér foltokban nem kell már attól félni, hogy más felekezetektől történne a halászás, mert az újpogányság és a felekezethez nem tartozás mértani haladvány szerint nő. Ma a Magyarországi

Evangélikus Egyháznak a Cserehát kis falvai, a budapesti „nyócker”, Tatabánya lakótelepe és az Ormánság a Pápua Új-Guineái, Mato Grossói és Kenyái.

A címben célokról írtam, mert azon túl, hogy egyházunknak fel kell fedeznie a fehér foltokat, revitalizálni kell a még feléleszthető gyülekezeteit is. A 2002. évi tiszai cianidszennyezés után a vízi élet újraindítását nevezték a hidrobiológusok revitalizációnak. Egyházunkon végigsöpört a szekularizáció és a szórványosodás pusztító szennyezése. Ezért tartunk ott, hogy a ma még papíron nagy gyülekezetek hatalmas templomaiban vasárnaponként a helyek 80–90%-a üres, kisebb településeken pedig 10–20 idős ember hallgatja a lelkészt. A fellelhető evangélikusok túl-

nyomó többségének távolléte bizonyítja, hogy valami nagyon nem stimmel az egyházban. Ahol még van evangélikusság, ott a felekezeten kívüliek megszólításán túl hittestvéreink utolérése és a gyülekezeti élet újraindítása megkerülhetetlen feladat.

Új gondolkodás, eszközök és módszerek

Az új célokhoz új gondolkodás, eszközök és struktúra szükségeltetik. Az Úr Jézus gyökeresen szakított a rabbik gyakorlatával, és nem a zsinagógában ülve várta az érdeklődőket, hanem ő ment személyesen, a kánaani lakodalomtól kezdve vámszedők magánházaikig, a Genezáreti-tó partjától a samáriai kútig, számtalan helyre, hogy az „érdeklődést felkeltse”.

A missziót kell gondolkodásunk középpontjába helyezni, a lelkészképzéstől a gyülekezeti életig minden szinten! Az embereket nem a templomban kell várni, hanem kimenni hozzájuk. Ehhez szakítani kell a jelenlegi rendszerrel, mely lelkész- és templomközpontú! A templomba várjuk a híveket, elvárjuk, hogy eltartsák lelkészüket, fentartsák gyülekezetüket, legyenek aktívak és az 1%-os rendelkezéseknél, valamint a népszámláláskor gondoljanak a Magyarországi Evangélikus Egyházra.

A gyakorlat nyelvére fordítva:

A Hittudományi Egyetemen be kell indítani a misszionáriusképzést. Erről a közép-szintű (bibliaiskolai) oktatásnál is gondoskodni kell. Regionális Missziói Központokat kell létrehozni az országban, első lépésben öt-tízet, amelyekből kiindulva régiós misszió és gyülekezetplántálás folyik.

A lelkészek munkáját a nagy gyülekezetekben rendszeresen értékelni kell, feltéve a kérdést, hogy a még jelentős számú helyi evangélikusság ellenére miért nem ványadt a gyülekezeti élet, miért nem vonzó a gyülekezet. A megélhetési papoktól meg kell válni!

Vizsgálni kell, hogy egyes nagyvárosokban miért nem alakulnak második evangélikus gyülekezetek, amikor például baptisták igen.

Pest belső kerületeinek kiüresedett gyülekezeti új és egységesített struktúrában a városmisszió alapjait kellene, hogy lerakják. Erre a New York-i Harlemtől London hajdani munkáskerületeiig számos példa van.

Szükséges fő- vagy mellékállású, elkötelezett, megújult életű laikus testvérek szolgálatba állítása, a ma még fogyó anyaggyülekezetekben és szórványaikban.

Az evangélikus óvodáknak és iskoláknak ma több a pír funkciója, mint az egyházépítésben vállalt szerepe. Meg kell vizsgálni, hogy miért, és ezen hogyan lehet változtatni! Arra ne hivatkozzon senki, hogy ezeknek az oktatás és nevelés az elsődleges feladata, mert azt sok állami intézmény legalább ennyire jól vagy jobban elvégzi!

A fentiekhez minden biztonnal az országos egyház, az egyházkerületek és az egyházmegyék működését alapjaiban meg kell változtatni. Nem hozzáigazítás, hanem új felépítmény szükséges!

E cikk keretei csak a gondolatébresztésre adnak lehetőséget, a részletek kidolgozására és a teljességre nem.

Kedves Olvasó! Hagyd, hogy elszabaduljon a fantáziád, mert még az extra és extrém gondolatok is jobbakként, mint a semmilyenek. Az egyházban az üres fejnél már csak a Jézus nélküli üres szív a rosszabb!

• GARÁDI PÉTER

„Ami nem működik egyszerűen, az egyszerűen nem működik.”

Klaus Douglass missziói munkát végez 1200 gyülekezetben, a Hessen-nassauai Landeskirchében. Németországban meglehetősen sok egyházelhagyóról hallani. Lelkészként 25 évig szolgált egy gyülekezetben, ahol áttörés volt e téren. 2011 augusztusában a Bonyhádon megrendezett lelkeszkonferencia külföldi vendége volt, ahol egy bibliatanulmányt és egy előadást tartott.

találkozni, vallják. A döntő pont az, hogy nem tudnak mit kezdeni a vallással, illetve azt mondják, hogy egyház nélkül is gyakorolhatják a hitüket. Sok lehetőség van modern istentiszteletek formájában arra, hogy megmutassuk, kultúránk nem a régmúlt kultúrája.”

„Az én gyülekezetemben is voltak kilépések, de sok önkéntesünk volt. A gyülekezet magja erőt sugárzott. Ha egy egyház közepén erős, akkor a széleken lévő erőziót is kezelni tudja. Ha közepén nem tudják, hogy mit jelent az egyház, a kereszténység, akkor labilissá válhat a gyülekezet közössége. Az istentiszteletek formája rendkívül fontos. Nálunk annak idején négy istentisztelet volt, amelyek közül csak egy volt a tradicionális liturgia szerint. Sok ismerősöm volt, akik csak azért jártak szabadkeresztény közösségbe, mert az istentiszteleten otthonosabban érezték magukat a zene miatt. Teológailag nem értettek egyet az ott vallottakkal, de a zene miatt vasárnap mégis oda mentek. Mi sajnós a szigorú liturgiával sokakat elriasztunk, mert nem szólítja meg őket a középkori dallamvilág. Tehát nem lehet kizárólagosan csak ilyen istentiszteleteket tartani. Ha az egyház csak időseknek való zenét játszik, akkor csak

időseket fog elérni. Ahány fizetett klasszikus egyházzeneész van, legalább annyi modern zenét játszó zenészt fizetnék. Akkor lenne élet.”

„Az gondolom, hogy a XXI. század embere is nyitott a vallási kérdések iránt. A gyülekezetekben spirituális feltöltetésre vágnak. Az istentiszteletnek mindenkihez kell szólnia, mert nem zártkörű rendezvény. Bár a formák nem alakíthatóak tetszőlegesen, öncélú reformokra nincsen szükség, mégis rugalmasnak kell lennünk. A szeretetteljes, nyitott gyülekezetek vonzóak lesznek.”

„80 százalékban nem azzal foglalkozunk, amivel kellene. Abban látom a továbblépést, ha a gyülekezeti tagokat bevonjuk a munkába, és mindenki a saját területén aktívvá válik. Egyszerűsíteni kell a struktúrákat. Ami nem működik egyszerűen, az egyszerűen nem működik. Ott váltani kell. A hívek egyetemes papságának elvét valljuk, de a végén mindig csak a lelkeszre mutogatunk, és ez nincsen így jól.”

• A. L.

Szemelvények Horváth-Bolla Zsuzsanna: „A forrás az, ami érdekel!” című Klaus Douglass-szal készült interjújából. Forrás: evangelikus.hu

”A kilépések miatt meg kell keresnünk mindig a probléma gyökerét. Az emberek korunkban nem érzik magukat azonosnak azzal a tartalommal, formával, amit az egyház kínál. Az életben háromszor (keresztelő, esküvő és temetés) elég a lelkeszszel

Éveken át vissza-visszatérően űzött egy kérdés: Atyáink, akik annak az ébredésnek a kezdetén éltek, amelyből kibontakozott a mi ifjúsági munkánk is, sőt az egész német ifjúsági munka, tulajdonképpen sokkal nehezebb helyzetben voltak, mint mi. Akkoriban ugyanis a szószékeken véres racionalizmus uralkodott, amely az értelemben vetett sívár hitben mutatkozott meg. Ahelyett, hogy Isten igéjét hirdették volna, üres

szalmát csépeltek. Ha elolvassuk az akkori időkből való igehirdetéseket, alig hisszük el, hogy ennyire sívár beszédeket kínáltak a szószékekről. És atyáink? Hogyan fogadták ezt? Sajátos módon nem léptek ki az egyházból. Sohasem harcoltak *egyházuk ellen*, de annál erősebben küzdöttek *egyházukért*. A lelkiileg felébredt *Tilman Siebel* például egy olyan lelkész szószéke alatt ült akkoriban, ahonnan az hitetlenséget hirdetett, és a rendőrséget uszí-

totta a Krisztusban hívők ellen. És Tilman Siebel rendszeresen ott ült a szószék tövében és imádkozott. Mindaddig küzdött és esedezett, amíg a szószékről nem a tiszta evangéliumot hirdették.

Úgy látom tehát, ez az atyáinktól kapott tiszta örökség, hogy ne legyünk vakok az olyan hibákkal szemben, amelyek itt és most fájdalmat okoznak nekünk a gyülekezetben. Ne legyünk némák, ha olyan igehirdetést hallunk, amely elveszi Jézustól a dicsőséget; sőt mindebben halljuk meg a felhívást, hogy még hűségesebben küzdjünk azért a gyülekezetért, amelybe az Úr állított bennünket.

Ezért nem volt részünkről eltávolodás az atyák vonalától, és valójában így nem is volt szenzációs újbóli felismerés az, hogy a Harmadik Birodalom (a hitleri Németország) az egyház elleni harcban egészen személyesen minket támadott. Mi akkor nem voltunk részt nem vevő nézők, hanem egy csapásra világossá vált, hogy ez a megtámadott és üldözött egyház a mi egyházunk, amelyet azért üldöztek, mert benne Jézust hirdették.

Itt újra egy darabka elidegeníthetetlen örökséget látok. Ahogyan gyülekezetemhez állok, az nem szervezeti kérdés, hanem hit és élet kérdése. Akkoriban egyáltalán nem nyújtottak védelmet a gyülekezethez fűző szervezeti kötelékek a tagadással és a kudarccal szemben. Más kötelékről volt szó, alapjaiban magáról Jézusról. Egyedül Őrá nézve dőlt el, hogy egy élő és hitvalló gyülekezetben álltunk-e vagy sem.

Fordította: Göllner Pál

Forrás: Johannes Busch: Stille Gespräche (Aussaat Verlag, Wuppertal, 1984) A szerző lelkész volt, az ismertebb Wilhelm Busch testvére.

Az örökség

Mindaddig küzdött és esedezett, amíg a szószékről nem a tiszta evangéliumot hirdették.

Faludy György költő unokájával találkoztam egy angliai kisvárosban, aki anglikán lelkészként szolgál. Ennyi elég volt ahhoz, hogy megkérjem egy interjúra.

dul a különösen tehetséges emberekkel. Oroszlánrészt vállaltam a centenáriumi ünnepségek szervezésében, és a kapcsolatépítésben, eszmecserékben azon ösztöndíjasokkal, akik az ő életével és munkásságával foglalkoznak.

Milyen volt a gyerekkorod?

Otthon támogató közegben éltem, de az iskolában nem találtam a helyem: elég erős diszlexiám van, és a helyi iskola nem volt túl megértő. A dolgok sokkal jobbra fordultak, miután bentlakásos iskolába mentem.

Nem volt furcsa egyetemre menni ilyen fiatalon?

Bizonyos szempontból az volt, de az egyetemi és lelkipásztori ellátó rendszernek köszönhetően kiválóan gondoskodtak rólam, és a szoros kollégiumi közösségben könnyű volt barátokra szert tenni. Lelkészsé avatásom óta nagyon kedves része az életemnek, ha régi kollégiumi barátaim esküvőjén prédikálhatok, vezethetem a szertartást és kereszthetem a gyermekeiket.

Beszélgetés Alexander Faludyval

Az Alexander Faludy lelkésszé avatásán készült családi kép. Balról jobbra: unokatestvére, édesapja, Martin Wharton püspök, Alexander, nővére és édesanyja.

Hol születél, kik a szüleid?

Portsmouthban születtem, Anglia déli tengerpartján. Szüleim mindketten középiskolai irodalomtanárok voltak. Apám 2010-ben elhunyt, anyám még mindig Portsmouthban él az angol nagyapámmal és két hatalmas ír farkaskutyával együtt (Daisy és Tokaji).

Milyen volt a kapcsolatod Faludy Györggyel?

Őszintén csodáltam őt, de a személyes vonzereje ellenére nehezemre esett magam közel érezni hozzá. Ez gyakran előfor-

Tizenhat évesen kezded az egyetemet, az elmúlt kétszáz év legfiatalabb cambridge-i hallgatójaként.

Igen, így van. 9 és 11 éves korom között leérettségiztem angol irodalomból, majd 12 és 15 éves korom között szereztem diplomát. Ezután Cambridge-ben teológiát és művészettörténetet hallgattam alapképzésen, majd Oxfordban a teológiai mesterképzést is elvégeztem, ahol a reformáció korának egyháztörténetére szakosodtam.

Tudnál esetleg mondani valamit a hitbéli utadról?

Apám zsidónak született, római katolikusnak keresztelték, és a Kanadai Egyesült Egyházban (protestáns) konfirmált, mielőtt elfordult a vallásgyakorlástól. Anyámat anglikánnak nevelték, de később ő is felhagyott a templomba járással. Olvasott nekem bibliai történeteket, és sokat beszélgettünk a vallásról, de inkább olyan szempontból, hogy az angol irodalmat jobban értsem. Változás a bentlakásos iskolai években történt. A Milton Apáttságban nem gyakoroltak nyomást senkire, de nehéz lett volna úgy szeretni az iskolát, hogy közben a vallásos életét nem szeretjük. Idővel azon kaptam magam, hogy mind többet és többet tudok a hitvallásból istentisztelet alatt, és örömmel mondom azt. Két kiváló lelkész beszélgetésre való nyitottsága szintén segített.

Volt megtéréselményed?

Esetemben ez egy fokozatos felébredés volt, de például egy konfirmációs órai láto-

gatás a helyi anglikán ferenceseknél mély benyomást tett rám. A szerzetesek rengeteget dolgoztak hajléktalanokkal és drogfüggőkkel, miközben erősen fegyelmezett ima- és közösségi életet éltek. Ezt megelőzően voltak kétségeim az egyházhoz való csatlakozással kapcsolatban. Az után a nap után úgy éreztem, nem tarthatom magam távol egy olyan testtől, amelyben ennyi jó jelenik meg.

Mi a helyzet a lelkeszi hivatással?

A kérdés akkor kezdett el motoszkálni a fejemben, miután tizennégy évesen elolvastam Luther néhány munkáját egy történelmi esszéhez. Tizenhat évesen kezdtem komolyabban gondolni rá. Ezután mégis más dolgokkal kísérleteztem. De mialatt ezeket az ösvényeket próbálgattam, végig jelen volt bennem egyfajta nyugtalanság, ami csak akkor múlt el, amikor elkezdtem a lelkeszképzést.

Hol volt ez?

A mirfieldi College of the Resurrectionben, a West Yorkshire megyei Anglikán Monostorban. Nagyon szórakoztató volt szerzetesek közt élni, mintha az embernek rengeteg hőbortos bácsikája lenne. A Feltámadás Közösség szerzeteseinek hosszú történelme van. Bátor politikai szerepvállalásukról ismertek, melyet az apartheid idején tanúsítottak Dél-Afrikában. Nagyon inspiráló közeg volt számomra.

Számodra kicsoda Jézus?

Elsődlegesen karizmatikus rabbi, tanító, akit Máté evangéliumából ismerünk. Jézus ironikus, vitatkozó, őszinte, együttérző és elkötelezett egyszerre. Nem menekülhetünk attól az értelmezéstől, hogy amit a történelem során a tanítványaitól kért, arra kér ma téged és engem is.

Van a teológiának olyan részterülete, ami különösen érdekel?

A publikációim javarészt az angol egyháztörténettel kapcsolatosak. Mostanában kezdett el érdekelni közelebbről az ekléziológia és a dogmatörténet. Az ökumenikus párbeszéd is egyre inkább érdekel, főként az anglikán–evangélikus, ezt nagyon fontosnak tartom.

A Milton Apátságban nem gyakoroltak nyomást senkire, de nehéz lett volna úgy szeretni az iskolát, hogy közben a vallásos életét nem szeretjük.

Milyen terveid vannak?

Jelenleg lelkesként a második szolgálati helyemen vagyok, ahol a megbízatásom 2013-ig szól. Talán egyetemi lelkesként fogok dolgozni később. 2014-ben Ma-

Szerinted a Nyugat jelenleg elutasítja az egyházat?

Efelől semmi kétség. A templomba járó emberek száma Angliában 1960 óta évtizedenként megfeleződött. De egyre többen látogatják az angol egyetemi kápolnákat, az új generáció számára hirdethetjük az evangéliumot, ami boldogabb jövőben való reménykedésre ad okot.

Mi a helyzet az anglikán egyház belső válságával, a női püspökökkel, a szexuális erkölccsel kapcsolatban?

Egyháztörténészként nehezemre esik olyan időszakot feleleveníteni, amikor az egyházban nem volt valamiféle belső válság. A válság nem feltétlenül rossz. Amit jelenleg tapasztalunk az anglikán egyházban, az egy lehetőség számunkra, hogy a Szentlélek és az Írás vezetése alatt belátást gyakoroljunk.

gyarországon lesz egy ökumenikus, anglikán–evangélikus konferencia, amit természetesen szintén nagy örömmel várok.

● SZEVERÉNYI JÁNOS
fordította: Szeverényi Máté

Névjegy

Született: 1983. február 9.

Foglalkozás: anglikán segédlelkész

Állampolgárság: brit és magyar

Tanulmányok

1998–2001: Peterhouse College, Cambridge (teológia és művészettörténet)

2002–2004: Lincoln College, Oxford (teológia)

2005–2008: College of the Resurrection, Mirfield (teológia)

Munkahelyek

2007: tanársegéd, University of Leeds

2008–2011: segédlelkész; St. Paul's Church, Whitley Bay (Newcastle)

2011–: segédlelkész; Willington Team Egyházközség (Newcastle)

Könyvajánló:

Örömhír cigányoknak is

Tartalom:

Tóth Károly:

Miért ez a téma?

Tóth Károly:

Bibliai antropológia

Csuhai József:

Az evangelizáció erejével a cigányokért

Landauer Attila:

A Magyarországi cigányok – népcsoportok és nyelvek

Surman László:

A roma vallásosság sajátosságai

Csonka József:

A cigány holokauszt

Derdák Tibor:

Együtt? Külön? – A cigányok gondjainak megoldásáért

Hadházy Antal:

Előítéletek ellen

Hadházy Antal:

Cigányok és a bűnözés – Ahogyan egy börtönben is szolgáló református lelkész látja

Tóth Károly:

Az Európai Unió a romákért

Szuhánszky István:

Mit tehetnek a keresztyén egyházak?

Bakay Péter:

„Ne féljete!”

Talán lesznek olyanok, akik felkapják a fejüket, hogy már megint a cigányokról van szó, pedig hány kisebbségben élő magyar szenved hátrányos megkülönböztetés miatt, és sorolhatnánk országunk, népünk egyéb nyomorúságait is. Dr. Tóth Károly a bevezetőben kifejti a választ: azért, mert elérkezett számukra az „alkalmas idő”.

A könyv megrendelhető az Ökumenikus Tanulmányi Központtól.

1114 Budapest, Bocskai út 15.

III. em. 3.

Tel./fax: 36 1 466 4790

tanulmanyikozpont@gmail.com

Az Evangélikus Rádiómisszió műsorai

Missziói percek

a Kossuth Rádió *Evangélikus félóra* című műsorában

Kossuth Rádió – FM 107,8, MW 540

kéthetente hétfő 13.30

A műsor után 14.00–16.00 óra között várjuk hívását a 06 1 402 1769-es telefonszámon, ahol elmondhatja a műsorral kapcsolatos észrevételét, ill. a rejtvénykérdésre adott megfontolását. Ha a vonal foglalt, kérjük, hagyjon üzenetet az üzenetrögzítőn! www.mr1-kossuth.hu

Lélekhangoló

Az Evangélikus Rádiómisszió félórás műsora, mely hetente készül a következő regionális rádióadók számára:

Budapesti rádiók

Civil Rádió – FM 98

Budapest és környéke
páratlan hét vasárnap 8 óra
(Evangélikus óra)
ismétlés: aznap 22 óra
www.civilradio.hu

Rádió 17 – FM 96,8

Budapest és Pest megye
szombat 9.30
ismétlések: szombat 23 óra
vasárnap 9.30
hétfő 23 óra
www.radio17.hu

Vidéki rádiók

Régió Rádió 1485 – AM 1485 kHz

Mohács és környéke
vasárnap 8.30

Vörösmarty Rádió – FM 99,2

Székesfehérvár és környéke
vasárnap 12.30 (változás)
www.vorosmartyradio.hu

Corvinus Rádió – FM 104,6

Sopron és környéke
kedd 20 óra
www.corvinusradio.hu

Keresztyén rádiók

Szent István Rádió

Vételközrete Északkelet–Magyarország, az alábbi sugárzási központokkal:
Eger – FM 91,8
Sátoraljaújhely – FM 90,6
Hatvan – FM 94,0
Miskolc – FM 95,1
Tokaj – FM 101,8 (új!)
páros hét szombat 15.30 (Ökumené – Testvéregyházak félórása c. műsor)
ismétlés: másnap 9.05
www.szentistvanradio.hu

Európa Rádió

Miskolc, Záhony – FM 90,4
Debrecen – FM 94,4 (új!)
Szeged – FM 87,9 (új!)
Nyíregyháza – FM 100,5
Mezőkövesd – FM 102,1
Kisújszállás – FM 103,2
Szervezés alatt.
www.refradio.eu/radio/euradio/

Sion Rádió

Beregszász, online adás
kedd 13.10
ismétlés: 22.10
www.sionradio.eu

Agnus Rádió – FM 88,3 – (új!)

Kolozsvár és környéke
péntek 12.25 (magyarországi idő szerint 11.25)
www.agnusradio.ro

A felsorolt rádiók többségének adása – benne a Lélekhangolóval – online is hallgatható a feltüntetett webcímeiken.

**Szeretettel várjuk észrevételeit!
Ossza meg velünk személyes hit- és élettapasztalatát!**

E-mail címünk: evmis@lutheran.hu

**Látogasson el honlapunkra, ahol letöltheti az adásban elhangzott beszélgetéseket, jegyzeteket, és archív felvételeinket, valamint megtalálhatja kiadványainkat:
<http://misszio.lutheran.hu>
Legyen ismerősünk, és keresse híreinket a facebookon is!**

Rejtvény

A nevek mellé írja be az alább olvasható állítások közül annak a számát, amelyek az adott prófétára igaz!

Náhum	....
Habakuk	....
Zofóniás	....
Hageus	....
Malakiás	....
Mikeás	....
Abdiás	....
Jóel	....
Hóseás	....
Ézsaiás	....

1. A hazug áldozatok, a templomi ajándékokkal való visszaélés és a papok elleni beszéd.
2. A templom újjáépítésére buzdított.
3. Sáskajárásról jövendölt.
4. Parázna nőt vett feleségül, hogy Isten és a hűtlenné vált nép kapcsolatát életével demonstrálja.
5. Edóm pusztulásáról szólt.
6. Ninive összeomlását jövendölte.
7. A gonosz vezetők és a hamis próféták ellen beszélt.
8. Fiainak jelképes neveket adott.
9. A kizsákmányolókat ellen beszélt.
10. A harag napjáról, idegen népekről prófétált.

• A. L.

A helyes megfejtéseket az alábbi elérhető-ségekre várjuk:

Evangélikus Missziói Központ
1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38-40.
evms@lutheran.hu

„Aki hisz, az derűs, és derűje Istentől származik.”
(XXIII. János pápa)

Hiúság

Egy középkorú nő gyónni megy a paphoz.

- Atyám, én vétkeztem.
- Mi a vétked, lányom?
- A hiúság bűnébe estem. Naponta többször belenézek a tükörbe, és csodálom magam, hogy milyen szép vagyok.

A pap megfordul, és ránéz a nőre:
- Ez nem bűn, lányom, csak egyszerű tévedés.

Néha úgy érzem

Lázár Attila

Lázár Attila

1. Né - ha úgy ér - zem,   hogy ü - res a szí - vem,   és le - nyom - ja
2. Na - pon - ta lá - tom,   s ez nem csu - pán á - lom,   hogy a - mit í -
3. Én Meg - vál - tómt!   ( ) Ne - ve - det ál - dom,   és bát - ran meg -

5.   I - lyen - kor lá - tom,   hogy el - buk - tam
                    Sza - va - dat hal - lom,   s a szí - vem - be
                    Gol - go - ta té - nyét,   ( ) ke - resz - ted

11. száz - szor,   és fel - áll - ni már   nincs is e - r m.   (De)
                    zá - rom,   és el - ven - ni már   nem is le - het.   (Mert) Te vagy a
                    fé - nyét,   s a fel - tá - ma - dásod   ha - tal - mát.

17. kéz, mely fel - se - gít,   Egy for - rás, mely fel - ü - dít,   Egy i - gaz szó, a - mely

22. biz - ta - tó   S ö - rök - ké - va - ló.   Bo - rús é - gen a szí - vár - vány,

28. szí - vem - ben re - mény - su - gár,   Egy nyi - tott út, me - lyen

31. cél - ba jut   Min - den   gyer -   me - ked.

A Missziói Központ hírei

A missziói lelkész szolgálatai és egyéb események

2011

NOVEMBER

- Interjú a MERA Rádióknak
- Egy német férfi megkeresztelése
- Pásztorköri imaregeli
- Az evangélikus vakmissziós munkacsoport megalakulása Budapesten
- Evangéliumi Fórum az egyházi törvény ügyében
- EBBE-alkalom (a zsidóság és a keresztyénség kapcsolata)
- A Hittudományi Egyetem hatodéveseinek látogatása a Missziói Központban Szabó Lajos rektor vezetésével
- Megbeszélés Szászfalvi László egyháziügyi államtitkárral
- Reménység Fesztivál – fórum lelkészeknek a budahegyvidéki templomban
- Az Lutheránus Világszövetség (LVSZ) vezetősége Budapesten
- Evangelizáció Rohodon
- Hillsong-koncert Debrecenben
- EMK-MER igazgatótanácsi ülés
- Missziói bizottság értekezlete
- Útitársak bibliaóra (Lázár Attila CD-bemutatója)
- Ifjúsági bibliaóra Tápószentmártonban
- Ökumenikus lelkészkonferencia előkészítő megbeszélése
- Protestáns újságíró klubest

DECEMBER

- A Kozma utcai börtön kápolnájának 10 éves jubileumi ünnepe
- Igehirdetés Ipolyszakálson és Százdon
- Adventi evangelizáció Súron
- Az Ökumenikus Tanács missziói bizottsági ülése
- Megbeszélés Tomka Jánossal
- EBBE-est (Rolf Gunnar Heitmann)
- Előadás munkatársképző tanfolyamon a misszióról Piliscsabán
- EBBE vezetőségi értekezlet
- Igehirdetés a Paulus Evangéliumi Közösségben Dődson
- Reménység Fesztivál – előkészítő értekezlet
- Igehirdetés és előadás Csorváson, Gerendáson és Telekgerendáson
- Megbeszélés a Libra rendszerbe való belépésről az Országos Irodában
- Karácsonyi ünnepség az Országos Irodában
- Karácsonyi együttlét a Roma Galériában

2012

JANUÁR

- Igehirdetés az Aliansz imahét nyitó istentiszteletén Nyíregyházán
- Interjú a Klubrádióban
- Reménység Fesztivál – előkészítő értekezlet
- Ökumenikus megbeszélés új gyülekezetek alapításáról Gazdagréten
- 10 éves az EBBE – alkalmak az országos egyház székházában és Budaörsön
- Igehirdetés ökumenikus imaesten Vésztőn
- Kórházlelkészek éves munkaértekezlete
- A Híd magazin szerkesztőségi ülése
- Evangelizáció a felvidéki Kulcsodon
- Tájékoztató fórumok lelkészek számára a Reménység Fesztiválról (Győr, Budapest, Debrecen, Pécs)

Előzetes a 2012. év országos missziói eseményeiből

- március 20–21. – missziói konzultáció Piliscsabán
- május 19. – missziói nap az egyházkerületekben
- június 1–3. – Reménység Fesztivál a Papp László Sportarénaiban
- június 25–29. – ökumenikus missziói lelkészkonferencia Révfülöpön
- július 1–4. – országos belmissziói konferencia Piliscsabán
- július 5–8. – külmmissziói konferencia Piliscsabán
- július 18–22. – Szélrózsa találkozó Fonyódligeten
- augusztus 5–11. – vaktábor Piliscsabán
- augusztus 17–21. – *Közös asztal* cigány–magyar tábor Nyírteleken
- augusztus 22–26. – BalatonNET evangéliumi konferencia Balatonszemesen
- augusztus 25. – missziói nap Tállyán
- október 13. – országos evangelizáció a Deák téri templomban
- október 20. – cigánymissziói nap Budapesten (Rózsák tere)

„Elég neked az én kegyelmem.”
(2Kor 12,9a)

MISSZIÓI KONFERENCIA

lesz az Evangélikus Missziói Központ szervezésében július 1–4-ig a piliscsabai Béthel Missziói Otthonban.

Szolgálattevők:

Szemerei János püspök,
Orbán Attila misszionárius-lelkész, Szárazd,
dr. Molnár Róbert, Kübekháza polgármestere,
Zsarnai Krisztián nyíregyházi lelkész,
a Missziói Központ munkatársai és mások.

Részvételi díj: 6800 Ft, tízéves kor alatt 3800 Ft (A részvételi díj támogatott. Aki tud, adjon többet, hogy vendégül láthassunk olyanokat is, akiknek nincs lehetőségük a részvételi díj kifizetésére.)

Jelentkezési határidő: 2012. június 15.

Jelentkezni lehet postai úton, telefonon vagy e-mailben a Missziói Központ elérhetőségein:

Evangélikus Missziói Központ 1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38–40.

Tel: 06 1 400 3057

e-mail: evmis@lutheran.hu

IMÁDKOZZUNK!

„Az imádkozó ember hite erősödik, a hívő ember imádsága elmélyül.”
(Ordass Lajos)

Dicsérjük Istent, és adjunk hálát, mert...

– „Jó az Úr! Menedék a nyomorúság idején, gondja van a hozzá folyamodókra.” (Náh 1,7)

– „A teremtett világ maga is meg fog szabadulni a romlandóság szolgátságából Isten gyermekeinek dicsőséges szabadságára.” (Róm 8,21)

– „Véget vet a halálnak örökre!” (Ézs 25,8a)

Valljuk meg, hogy...

– sokszor erőt vesz rajtunk a csüggedés, amikor családunk, országunk, világunk állapotára tekintünk, – olykor „mustármagnyi” hitünket is elveszítjük, hallgatjuk ugyan az ígét, de nem a hallottak szerint cselekszünk,

– környezetünk nem látja rajtunk, hogy nem a félelem, hanem az erő, a szeretet és a józanság lelkét kaptuk!

Könyörögjünk...

– hogy személyes életünk krízisei javunkat szolgálják, és mint „kipróbált” emberek hittel tekintsünk a bizonytalannak tűnő jövőbe, amelyről tudjuk, hogy Isten kezében van, – gyermekeinkért, unokáinkért, akiknek a mai kor kihívásai közepette különösen is nehéz a keskeny utat megtalálni és azon megmaradni,

– egyházunk Gyermekek- és Ifjúsági Osztályán és a vakmisszióban szolgáló testvéreinkért!

• A. L.

Foto: Éva Vágréti Cockrille

Jó reggelt, Atyám...

A korai fény beragyogja a konyhánkat.

Fény, világosság! Számíthatok rá, hogy feljön a Nap, számíthatok rá, hogy Te itt leszel, amikor felébredek, mert Te sohasem alszol. Éjjel is vigyáztál rám. Eljött hát a reggel, köszönöm, Uram! Köszönöm, hogy felébresztettél, köszönöm a leheletem. Köszönöm, hogy szabadon lélegezhetek, láthatok, érinthetek... És most itt vagyok. Ragyogó napoddal köszöntesz. Jó reggelt, Atyám...

Miközben a teához forralok vizet, tekintetem a kis palántára esik a konyha párkányán. Napfényben fürdik az is. Fényed elengedhetetlen szükség neki.

A Te palántád akarok lenni, a Te forrásaidból szeretnék mindig táplálkozni, Neked virulni, Neked gyümölcsöt hozni! Engedd meg, Uram, hogy ma Neked szolgáljak, minden helyzetben, amit elém hozol!

Ne engedd, hogy makacsul elmulasszam, amire elhívsz ma!

Kenyérszeletért nyúlok... Te legyél a mindennapi kenyérem, Uram! Könyörülj rajtam, hogy ne a magam gyönyöreire, kíváncsalmaira koncentrálok, hanem adjak, ahogyan Te adsz: bőszégesen!

Csordogáló arany mézed itt áll előttem, szép magyar csupromban, drága családomtól... Emlékeztet engem, hogy szavad édesebb, mint a méz! Drágább, mint drágakő és minden kincs. Add, Uram, hogy Igéd betöltse mindenem, és Téged jobban megismerjelek!

Számítok irányításodra ma is, Uram... Milyen jó, hogy Te mindig itt vagy, tanítasz, vezetsz, szeretetteddel veszel körül! Mennyi ajándékot adsz nap mint nap túláradó szeretettedben, kiérdemeletlenül...

Gyümölcs vagy nekem... meg a magyar szó, mely kimondva is telve van nedvekkkel... Életet adó forrásokkal táplálsz, áldasz. Hálás vagyok Neked. A TE dicsőségedre alkottál meg engemet... Nem a magamé vagyok. Drága árért vétettem meg, Krisztus vére által.

... És Te hűséges vagy, URam.

Átvezetted ígéreted szerint sötét völgyeken... Te voltál ott velem a kórházban 18 évvel ezelőtt, amikor tapasztaltam, hogy életem a Te Kegyelmes Kezedben van, ott vagy fiaink életében, türelmesen vársz reájuk. Ott vagy házasságomban... nap mint nap adsz erőt, szeretetted túlárad. Amikor a jövő homályába tekintve a félelem megbénít, Tebenned bízom, Atyám.

Nem érdemlem meg kegyelmedet.

Nem lehet megérdemelni, mert ajándék az...

Ajándék...! Az egyetlenegy dolog a világban és világon kívül, ami INGYEN van, Teóled, drága URam...

Jó reggelt, Uram! De jó, hogy itt vagy velem ma is...

Köszönöm!

• ÉVA VÁGRÉTI COCKRILLE

Az Aliansz Magyar Evangéliumi Szövetség imahetének nyitó-istentiszteletét a nyíregyházi Magyar Evangéliumi Testvérközösség (MET) székházában tartották január 2-án. Igét hirdetett dr. Mészáros Kálmán és Szeverényi János. A fotón nyíregyházi lelkészek és az Aliansz vezetősége látható.

Fotó: Jónás Miklós

2011 októberében teltházas koncertet adott a Papp László Budapest Sportarénában a világ egyik legismertebb keresztyén zenekara, a Jesus Culture. A színvonalas program jelezte, hogy fiatalok ezrei nyitottak az evangéliumra, ha erőfeszítéseket tesz az egyház arra, hogy megtalálja feljűk az utat.

Fotó: Szj

Esti beszélgetések címmel, havonta tartanak klubestet a budapesti Roma Galéria és az Evangélikus Miszsiói központ rendezésben.

Balogh Tibor grafikusművész keresztelőjére készülve a februári este témája a keresztség volt.

Fotó: Szj

A Reménység Fesztivál lelképásztori bizottsága az ország több településén tartott tájékoztató fórumot lelkészek részére a június 1–3. között, a Papp László Budapest Sportarénában megrendezendő evangelizációról.

Győrben az Evangélikus Szeretetház adott helyet a programnak. Képűnkön Texas Reardon, a Billy Graham Evangelizációs Társaság munkatársa látható a hitvalló Luthert ábrázoló festmény előtt. A megjelenteket köszöntötte Szemerei János evangélikus pűspök.

A rendszerváltás óta hatalmas előrelépést tettek Magyarországon a keresztény lelkészek, gyülekezeti vezetők a jó hír terjesztésében, több templom, gyülekezeti ház épült, egyre szélesebb körben lehet terjeszteni az evangéliumot. Évről évre sok-sok magyar ember dönt Jézus Krisztus mellett. Az erős alapokon álló egyházak már a jövőbe tekintenek, és

Franklin Graham gyakran idézi édesapja szavait: „Az evangelizációk előkészületekor három dologra van szükség: imára, imára és imára.”

A rendezvény mindhárom napján lehetőség lesz arra, hogy lelki tanácsadásban részesüljenek azok, akik a reménység valódi forrását keresik. Ezer főből álló tanácsadói szolgálat felállításán dolgozik a Reménység Fesztivál Iroda, számos ön-

kéntessel. A zenei programok részét képezi a szintén ezer tagot számláló kórus is. Világhírű keresztény előadók (mint például Michael W. Smith, Ernie Haase és a Signature Sound, a Parachute Band, a Casting Crowns) is segítik a közös cél elérését, eleget téve Jézus Krisztus megbízatásának: „*Tegyetek tanítvánnyá minden népet.*” (Máté 28,19)

Budapestre jön a Reménység Fesztivál

együtt erővel imádkozzák Jabéc imáját: „*Jabéc segítségül hívta Izráel Istenét, és ezt mondta: »Bárcsak nagyon megáldanád engem, és kiszélesítenéd határomat, velem lennél, és megoltalmaznál a bajtól, hogy ne érjen fájdalom!« És megadta neki Isten, amit kért.*” (1Krón 4,10)

Hazánk vezető egyházai összefogtak, és meghívták Franklin Graham evangelizátort, igehirdetőt, hogy Budapesten is hirdesse Jézus Krisztus evangéliumát. A Billy Graham Evangelizációs Társaság elfogadta a meghívást.

Örömmel osztjuk meg a hírt, hogy 2012. június 1–3. között Reménység Fesztivált szerveznek a magyarországi keresztény közösségek a Billy Graham Evangelizációs Társasággal közösen. A háromnapos, ingyenes rendezvénynek a Papp László Budapest Sportaréna ad otthont.

Franklin Graham járt már Magyarországon édesapjával, Billy Gramammal, és megtiszteltetésnek érzi, hogy személyesen is hirdetheti a jó hírt Budapesten. Örömmel hallgatja a magyarországi beszámolókat, amelyek szerint a különböző keresztény felekezetek teológiai nézetkülönbségeiket félretéve közösen készülnek a Reménység Fesztiválra.

www.remenysegefesztival.hu

Michael W. Smith

Casting Crowns

MÉRÍTS!

Örömmel meríték a szabadulás vizéből.
Ézs 12,3 alapján

Balaton, Fonyódliget – 2012. július 18–22.
WWW.SZELROZSATALALKOZO.HU

A 2012.
ÉV IGÉJE

Jézus Krisztus mondja: „Elég neked az én kegyelemem,
mert az én erőm erőtlenség által ér célhoz.” (2Kor 12,9a)

Partnereink:

